

katolički list

ZVONIK

GODINA: II

BROJ: 11

Subotica, rujan - septembar 1995.

Cijena: 2,00 N. din

U MEĐUNARODNOJ
GODINI ŽENE

SRCEM DO MIRA
DO CIVILIZACIJE LJUBAVI

DUŽIJANCA '95.

HOĆEMO LI MORATI OTIĆI...

"Velečasni, hoćemo li morati otići odavdje...?" - upitao me je jedne večeri, u prolazu, na Trgu jedan mladić. Nisam bio zatečen ovim pitanjem, ali iznenađen jesam. "Ja to ne znam" - odgovorio sam mu, smješeći se. "Ali, meni je to jako važno..." - navaljivao je. Bio sam u nedoumici kako mu odgovoriti na ovo pitanje koje ovih dana mnoge muči. Rekao sam mu tad otprilike slijedeće: "Nažalost, u ovom besmislenom ratu neprestano smo na TV gledali nepregledno mnoštvo žena, djece, muževa, staraca, različitih vjera i nacija... kako sa zavežljajem u ruci napuštaju svoja ognjišta. I nitko od njih nije želio ostaviti svoj zavičaj. Morali su otići... Netko je to htio. Sad i mi te nesretne ljude gledamo u svojoj sredini... Hoćemo li jednog dana i mi morati iskusiti kruh izbjeglica ili ispiti čašu progona, to ja stvarno ne znam. Jedno sigurno znam da niti ja, niti veliko mnoštvo naše braće i sestara u vjeri i naših sunarodnjaka ne želi otići odavdje. Hoćemo li morati otići o tom će vjerojatno netko drugi odlučiti. Za nas kršćane to i nije najbitnije. Za nas je najvažnije da nam se u srce mržnja ne uvuče, da ne skrenemo s Isusovog puta, da nikoga ne osuđujemo i da nikome zlo ne poželim... Nama je važno ostati u ljubavi i "biti ljubav", jer ljubav pobjeđuje sve i ljubav podnosi sve... Ljubav jedino nikad ne prestaje.

I važno je živjeti sadašnji trenutak, jer onaj sutrašnji tko zna hoćemo li doživjeti. Važno je sada, danas biti dobar i pomoći ljudima koji su u potrebi... Ljudi koji su došli sa svojih ognjišta i nalaze se među nama trebaju našu pomoć i dužni smo im pomoći djelotvorno, koliko možemo i u skladu sa Zakonom... A vjerujem i nadam se da će nas naša Država htjeti i moći zaštititi..." Nisam mu mogao odgovoriti na njegovo pitanje: "Hoćemo li morati otići?", ali sam mu pokušao reći ono što je za kršćanina puno važnije...

Živeći sadašnji trenutak proslavili smo i ovogodišnju Dužijancu. Nitko nam ne smije i ne može zabraniti da Bogu zahvalimo za kruh svagdašnji i da budemo ponosni na svoje običaje. Ovaj broj "Zvonika" pokušava riječju i slikom dočarati neke prizore sa centralne proslave ovogodišnje dužijance.

Život teče dalje. Pred nama je nova školska i vjeronaučna godina. Moramo razmišljati kako okupiti što više djece i mladih na vjeronauk kako bi se ondje što bolje upoznali s Isusovim putem, putem ljubavi. U ovom broju upozoravamo na pozitivnost filma i televizije u širenju vjere i ujedno upozoravamo na opasnosti koje prijete i vjeri i moralu ne samo mladih i djece, nego i svih vjernika koji nekontrolirano i prekomjerno gledaju televiziju i filmove.

Svetac mjeseca - Marko Križevčanin - svjedoči nam kako valja ustrajati na Isusovom putu, pa i uz cijenu krvi.

Kardinal Kuharić puno puta nas je učio Isusovom putu i tumačio taj Put. U ovom broju opširnije govorimo o proslavi njegovog zlatnoj jubileja svećeništva, a reportažno podsjećamo na naše susrete s njim...

Tu su i naše stalne rubrike. I u ovom, jedanaestom broju za svakog ponešto. Sve pak želi očitovati i osvijetliti Isusov put ljubavi koji u svakom vremenu, pa i u ovom punom straha, neizvjesnosti i tjeskobe može istinski usrećiti svakog kršćanina i svakog čovjeka. Zato neka nas ohrabre Isusove riječi: "Ne uznemirujte se... tražite najprije kraljevstvo nebesko i sve će vam se ostalo nadodati. Ne boj se, stado malo: svidjelo se Ocu vašemu dati vam Kraljevstvo" (usp. Lk 12,29-34).

Uvjeren da nam se neće dogoditi ništa što Bog neće znati i što On neće dopustiti, pun pouzdanja u Njegovu svemoć, dobrotu i ljubav, srdačno Vas pozdravljam i molim Gospodina da Vas ohrabri, osnaži u vjeri, učvrsti u nadi i usavrši u ljubavi.

Vaš urednik

NEMOĆ

Noj je interesantna ptica. Sa svojim velikim nogama veoma brzo trči. Kada se nađe u opasnosti, bježi dok ima snage. No, kad mu snage malakšu, neprijatelja i opasnost ne želi gledati već zaroni glavu u pijesak.

Nojevo ponašanje postalo je simbol za one koji ne mogu podnijeti stvarnost. Ona biva za njih previše tamna i mučna da bi se živjelo. Zaroniti glavu u pijesak znači pristati na totalni osjećaj nemoći.

Što sve čovjeka može dovesti do nemoći? Stanje teške bolesti može postati uzrok nemoći. Strah, nesigurnost, gubljenje vjere, ratna opasnost - putevi su k nemoći.

Pjesnik Antun Branko Šimić mlad je umro. Ostavio nam je puno svojih traženja, doživljaja. Sam je dobro iskusio osjećaj nemoći. U jednoj svojoj pjesmi, molitvi kaže i ove stihove:

*"Ne ostavi me
umorna i sama nasred puta
Obrazi su moji blijedi
i moje misli nemoćno ko moje ruke vise."*

Kakav bi morao biti kršćanski stav prema osjećaju nemoći? Svakako je potrebno nastojati pobijediti ga, savladati, premostiti. Pokušati ukloniti uzroke koji su doveli do nje. Sjećam se žene koja je zbog stanja teške bolesti došla u veoma depresivno stanje. Različiti su bili savjeti. Teška dijagnoza liječnika. No, smirivši se, trezveno je razmislila i donijela odluku koju je onda slijedila. Odluka joj je vratila mir premda joj nije riješila sve probleme.

Kršćanin mora znati da nojevsko rješenje nije nikakvo rješenje. Dokle god je živ, ne smije se prepustiti nemoći. Dokle god ima dvije mogućnosti, mora djelovati, mora se sloboda afirmirati. Sloboda je dar i obaveza. Vjerujemo da Bog svakoga zove po imenu. Osoba je vrijednost. Ona je jedinstvena i neponovljiva. Zločinac, mrzitelj, zao čovjek imat će ime i prezime. Dobar, milosrdan i blag također će se pojaviti pod imenom i prezimenom.

Gospodin Isus, kome ništa ljudsko nije strano, sigurno je imao i osjećaj nemoći. Naslućujem nemoć u krvavom znojenju u Getsemani. Nemoć i prividan poraz kada ga prikivaju na križ. Prijatelji, učenici su daleko. Ostali su samo najvjerniji, najbliži. Što Gospodin čini? Moli za svoje progonitelje. Nemoć i poraz Isus pretvara u slavu i pobjedu.

Nemoć je ranjiva. Može se pobijediti vjerom i molitvom. Birajmo pobjedu a ne nojevo rješenje.

Lazar
Novaković

SVA DJECA I MLADI NA VJERONAUUK

Pet načina služenja Crkve

Na početku smo nove školske godine. Za veliki dio naših vjernika to je početak jedne nove radne godine. To su đaci i studenti. Crkva svoju djelatnost dijeli od prvih stoljeća svoga postojanja u **pet načina služenja**.

Prva služba Crkve je **liturgija**, tj. posrednička uloga po Isusu Kristu koji je veliki svećenik i posrednik između Boga i ljudi. Crkva je u liturgiji napose sakrament Krista, kako to kaže II. Vatikanski sabor. **Druga služba** Crkve prema svijetu jest **Služba riječi**, koja se obično naziva **evangelizacija** i **katehizacija**. Evangelizacija je prvi navještaj vjere, dok je katehizacija sustavni odgoj u vjeri. Ta Služba riječi je napose zadaća apostolskog zbora, ali sakramentom potvrde postaje i zadaća svakog odraslog člana Crkve. **Treći vid služenja** Crkve je **diakonia**, tj. **Služba ljubavi** i **izgradnja ljubavi**, kako među članovima Crkve, tako napose služenje potrebnima, malenima, siromasima... jer je ljubav vrhovna zapovijed, jedina zapovijed novoga Saveza. Na diakoniju, tj. služenje u ljubavi pozvan je svaki vjernik. **Četvrti vid služenja** Crkve je tzv. **koinonia**, što u prijevodu označava **zajedništvo**, tj. kada se Crkva u svojim članovima izgrađuje u tako čvrstu zajednicu kao što je to jedno tijelo. U jednom tijelu ne može biti razdora ni bolesti a da ne pati cijelo tijelo. Stoga je zajedništvo vid služenja Crkve po kojem se ona prepoznaje kao mistično tijelo Kristovo i jedino kao takva može ispuniti svoje poslanje nasljednika Isusa Krista. I konačno, **peti vid služenja** Crkve jest **martyrium**, što u prijevodu znači **svjedočenje** koje ide sve do svjedočenja krvlju, tj. do mučeništva. Naime, svi ovi vidovi služenja Crkve su u punini onda najplodonosniji kad postaju živo svjedočanstvo i primjer Božjega djelovanja u povijesti čovječanstva preko njegove Crkve. Dobro je imati ovih pet vidova života i poslanja Crkve pred očima onako kako ih Crkva vidi i tumači.

KATEHEZA - VJERONAUUK

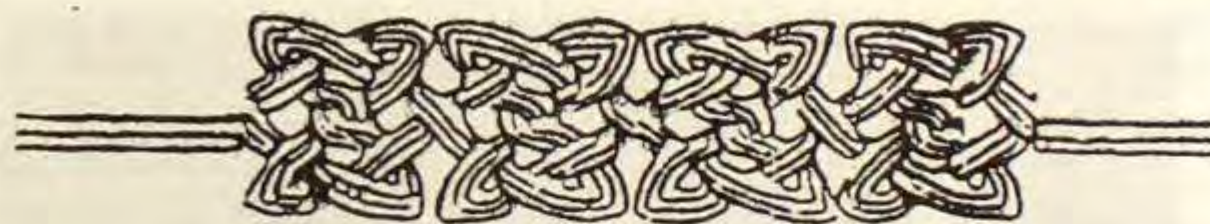
Pošto smo spomenuli da se nalazimo pred novom školskom godinom, dakle i vjeronaučnom godinom, dobro je malo pomnije razmišljati o drugom vidu služenja Crkve, tj. o Službi riječi ili, još bolje, o Službi riječi u vidu katehizacije, tj. sustavnog odgoja u vjeri. Odgoj u vjeri je proces koji formira osobu od najranijeg djetinjstva do duboke zrelosti. U najširem smislu, svatko od nas je odgojiv u vjeri, jer raste do one punine koja je svetost, a na nju je pozvan svatko tokom cijeloga života.

U užem smislu odgoj u vjeri spada na odgajanje, tj. na djecu i mlade. Takav način odgoja u vjeri zovemo katehezom ili, što je još više u upotrebi, "vjeronauk". Tokom povijesti, uporedo s formiranjem službenog školstva, formirao se i vjeronauk. Tako je jednoga časa vjero-

nauk postao samo jedan od školskih predmeta kojim se čovjek školuje, informira i formira. Međutim, Crkva osjeća da kateheza mora biti nešto daleko kvalitetnije nego što je samo jedan puki predmet u školi i nešto što uvijek čovjeka formira, a ne samo informira. To znači nešto što čovjeka zahvaća u svim njegovim porama života, što ga mijenja, čini boljim, a ne samo što mu pruža neke informacije. Takav vjeronauk pomaže čovjeku da postane u vjeri novi stvor, tj. drugačiji čovjek.

Bitni uvjet za uspješan odgoj u vjeri jest: da je obitelj u kojoj niče život do te mjere kršćanska da se vjersko ozračje života udiše prvim dahom života. Da obitelj živi takvim kršćanskim normama da je vjera snaga života i smisao života, a ne samo skup običaja. Iz takvih obitelji dijete ili mladi moći će punim plućima udisati snagu one riječi koja im se predaje kao plog vjere i koja ih formira. Stoga kateheza u današnjem smislu pretpostavlja najužu suradnju vjeroučitelja, svećenika, časnih sestara i laika s roditeljima. Tako će odgoj vjere mladih biti cjelovit i plodonosan, jer su važni oni koji siju, zalijevaju i okopavaju, a najvažniji je, pak, onaj koji daje da raste. Svijest roditelja i mnogih vjernika je u vidu katehetskog poslanja Crkve tako oslabila da čak ne osjećaju ni obvezom savjesti da svoje dijete i mlade odgoje do te mjere u vjeri da oni mogu živjeti iz vjere tokom svog života. Dobro, je dakle, na početku ove školske godine, koja je početak i vjeronaučne godine, dati prostora Duhu Svetom da nam probudi savjest i odgovornost cijele Crkvene zajednice, ponajprije kateheta i roditelja, a onda mladih i vjeroučnika da smo svi pozvani rasti u vjeri kroz redovitu katehezu i liturgiju do one punine kad ćemo postati svjedoci Kristovi životom, riječju i snagom navještaja.

Andrija Kopilović

LITURGIJSKI KALENDAR

10. rujna - 23. nedjelja kroz godinu

I čit. Mudr 9,13-18b; II čit. Flm 9b-10,12-17
Lk 14,25-33

17. rujna - 24. nedjelja kroz godinu

I čit. Izl 32,7-11.13-14; II čit. 1 Tim 1,12-17
Lk 15,1-32

24. rujna - 25. nedjelja kroz godinu

I čit. Am 8,4-7; II čit. 1 Tim 2,1-8
Lk 16,1-13

1. listopada - 26. nedjelja kroz godinu

I čit. Am 6,1a.4-7; II čit. 1 Tim 6,11-16
Lk 16,19-31

8. listopada - 27. nedjelja kroz godinu

I čit. Hab 1,2-3; 2,2-4; II čit. 2 Tim 1,6-8.13-14
Lk 17,5-10

Piše: Stjepan Beretić

Imendani u rujnu: 3. Grgur, 4. Rozalija, 5. Boris, 7. Marko, Stjepan, Melkior, 8. Marija, 9. Petar, 10. Nikola, 12. Marija, 13. Ivan, 16. Kornelije, 17. Robert, 18. Josip, 19. Emilija, 21. Matej, 22. Toma, 26. Kuzma, Damjan, 27. Vinko, 28. Vjenceslav, Višeslav, 29. Mihael, Gabriel, Rafael, 30. Jerko, Jeronim.

SVETI MARKO KRIŽEVČANIN MUČENIK, ODGOJITELJ MLADEŽI, VJERAN KRISTU I CRKVI (* 1589 + 7. 09. 1619.)

SVETAC JEDINSTVA

U prošlom broju "Zvonika" čitali smo o velikom slavlju u Košicama. Sveti Otac Ivan Pavao Drugi proglasio je blaženoga Marka Križevčanina svecem Katoličke crkve. O slavi svetoga Marka govori činjenica da se njime ponosi ne samo hrvatski, nego i slovački i mađarski narod. Svetim Markom se diči i svaki katolički biskup, svećenik, teolog koji je studirajući u Rimu živio u glasovitom rimskom sjemeništu Germanicum et Hungaricum. Sveti Marko je svetac ujedinjene Europe. On je svetac koji povezuje i zbližuje njegovu domovinu Hrvatsku s Mađarskom, Slovačkom, Poljskom, Austrijom, Rumunjskom i Italijom. Rođen u Hrvatskoj, studirao je u Grazu i Rimu. Kao svećenik djelovao je u Zagrebačkoj biskupiji, a kao odgojitelj budućih svećenika djelovao je u slovačkim dijelovima Ostrogonске nadbiskupije u ubavoj Trnavi. Mučeništvo je pretrpio u danas glavnom gradu Istočne Slovačke u Košicama. Tamo je ove godine proglašen svetim.

Marko prije svoga mučeništva

O točnoj godini Markova rođenja, čini se, nema vjerosojnih podataka. Jedni pišu da je rođen 1580, drugi 1588, a treći 1589. Nema sumnje da je rođen u Križevcima. Na svoj grad

i na svoju narodnost je Marko bio ponosan. O tome svjedoči njegovom rukom pisani dokumenat u već spomenutom rimskom zavodu. Marko je u Grazu završio srednjoškolsko obrazovanje. Tamo se upoznao i s filozofijom. Imao je 21 godinu kada je kao svećenički kandidat Zagrebačke biskupije, godine 1611, postao student Papinskog sveučilišta Gregorijane. 1615. godine je u Rimu zaređen za svećenika. Kratko je vrijeme djelovao u rodnome gradu Križevcima. Njegovi su odgojitelji bili isusovci. Cijeloga svoga života je bio povezan s njima. Na molbu uglednog kardinala Pétera Pázmánya postao je poglavar trnavske bogoslovije. Bio je i ostrogonski (Esztergom) kanonik, arhiprezbiter u Komárnu. Razumio se i u gospodarstvo. Njegov mu je nadbiskup povjerio da bude upravitelj kaptolskog posjeda u Széplaku. Marko je najmlađi među svojim drugovima.

Melkior Grodiecky

Njegova je obitelj iz Grodeka (danas jugoistočno od Lvova u Ukrajini) došla u poljski grad Cieszyn, danas na češko-poljskoj granici, jugoistočno od Krakova, gdje se i rodio. Gimnaziju je završio u Beču, a u isusovački je red stupio u Brnu. Teologiju je studirao u Pragu, gdje je bio upravitelj kolegija svetoga Vjenceslava. Od 1618. godine službovao je u košičkoj vojarni kao vojni kapelan za vojnike Nijemce, te za vojnike iz različitih slavenskih naroda.

Pongrácz István

Rođen je u vrlo uglednoj mađarskoj obitelji Pongrácz u erdeljskom mjestu Alvinc (Vintu de Jos), južno od erdeljskog grada Alba Iulije (Gyulafehérvár) u današnjoj Rumunjskoj. Srednjoškolsko obrazovanje je stekao u Koložvaru (Cluj) kod tamošnjih isusovaca. I on je stupio u isusovački red u Brnu gdje se upoznao s Melkiorom. Djelovao je u Celovcu (Klagenfurt), Ljubljani i Grazu. Kad je kao sjemenišni poglavar dospio u gradić Humenné, takvim je žarom propovijedao da kalvinski propovjednici nisu imali izgleda za napredak svoga učenja.

Mučeništvo

Košice su bile tvrđava mađarskog kalvinizma. Malobrojni katolici su već bili ostali i bez svojih crkava. Katolici Mađari su bili povjereni skrbi Pongrácz Istvána, a o Slovacima se starao Melkior Grodieczky. S njima je u Košicama boravio i Marko Križevčanin. Katolici su bili optuženi da su podmetnuli požar u gradu. Marko, István i Melkior su uhićeni i utamničeni. Tri dana su živjeli bez hrane i vode. Marku je ponuđen veliki posjed ako se odrene katoličke vjere. Sva su trojica morala umrijeti zato što su ostali dosljedno vjerni papi. Ispovjedili su jedan drugoga. Glasno su molili. Pjevali su "Tebe Boga hvalimo". U rano jutro 7. rujna 1619. godine počelo je najokrutnije mučenje. Kad je Marko opetovno odbio da ostavi katoličku vjeru, palili su ga bakljama a zatim mu odrubiše glavu. I Melkior je tako ubijen. Kako se činilo da je István već mrtav, bacili su ga poluživog u zahodsku jamu. Njegovo je umiranje trajalo dvadeset sati.

Slava košičkih mučenika

Tek nakon pola godine posmrtni su ostaci svetih mučenika mogli biti dostojno sahranjeni. Od 1635. njihove su se moći čuvale kod trnavskih klarisa, a od 1784. u tamošnjoj crkvi sestara uršulinki. Kardinal Pázmány je još 1628. godine poduzeo sve da se košički mučenici proglašaju blaženim. Blaženim su proglašeni po svetom papi Piju X. 15. siječnja 1905. godine. Od ove godine slavimo ih kao svece svoje Katoličke crkve, kao velikane vjernosti i odanosti Kristu i Papi u srednjoj Europi.

Uređuje: o. Marijan Kovačević

SVETI ANTUN UČITELJ MOLITVE

2. STUPNJEVI MOLITVE

S pravom piše A. Blasucci da u Antuna nalazimo veličanstveno shvaćanje molitve. Zar je to čudo? Ta, molitva je duša njegova života, u njoj se izražava njegov odnos prema Najvišem. Sam piše, a navodimo ga opširno:

"Šest je stvari potrebno za molitvu:

- miomiris najintimnije pobožnosti
- radost u trpljenju
- pokajničke suze
- mrtvenje tijela
- čistoća života
- milostinja."

Na ta svojstva upućuje Knjiga Postanka (44, 11 po Vulgati) gdje Jakov poučava svoje sinove: "Ponesite tom čovjeku - Josipu u Egipat-balzama, meda, tamjana, pomasti, mirisave smole i badema." I sada Antun naširoko obrađuje tih šest svojstava molitve (II, 51-55). Slijedimo ga u glavnim crtama.

Balzam je miris intimne pobožnosti. Stoga piše u Crkvenici: "Zamirisah kao čisti balzam" (Sir 24,21 po Vulgati), što označuju čistu, nepatvorenu pobožnost, bez primjesa dvoličnosti srca.

Med označuje radost u trpljenju. Stoga čitamo u Knjizi Ponovljenoga zakona: "Sisat će med iz pećine" (32,13). Pećina označuje tvrdi postojanost u protivštinama i nevoljama. Onaj koji slašću duše prihvaća tvrdoću protivština - siše med iz pećine.

Tamjan je sama molitva, kako kaže psalam: "Nek mi se uzdigne molitva kao kâd pred lice tvoje!" (141,2). Tamjan čiste molitve uzdiže se iz čista, neporočna života. Piše u Crkvenici: "Moj je miris kao nezarezani libanon", tj. tamjanovo drvo (Sir 24,21 po Vulgati). "Libanon" označuje one kojih je život stalna molitva. Njihova duša ne smije biti prepolovljena te bi im jedno bilo na ustima, a drugo u srcu, jer prepolovljena duša ništa nije kadra izmoliti. Molitelji moraju biti cijeli, nerazdijeljeni te im jezik bude u skladu sa srcem. Tada će i molitva biti ugodna melodija u Gospodinovim ušima.

Pomast je mrtvenje tijela, kako kaže Knjiga Juditina: "Ona oprava vodom tijelo i namaza mirisavom pomašću" (10,3). Pokajnik se treba oprati u ispovijedi i namirisati mrtvenjem tijela te tako popraviti počinjene grijeha.

Mirisava smola jest suza koju toče crnogorična stabla, a označuje suze što izviru iz dubina srca. Gospodin poručuje kralju Ezekiji: "Uslišao sam tvoje molitve i vidio tvoje suze" (Iz 38,5). A na drugom mjestu: "Suzama te zalijevam, Hešbone i Eleale" (Iz 16,9). Hešbon znači pojas žalosti ili izraz žalovanja, a Eleal znači uspon. Oboje označuje pokajničke duše koje se trebaju opasati pojasom žalovanja kako bi se mogle uspeti na goru doma Gospodnjega. Isus pokajničke duše napaja suzama svoje muke, - on koji se Ocu prikazao s neizrecivim uzdasima i suzama (Heb 5,7). Napaja ih da zaborave ovozemaljske stvarnosti, a polete za nebeskim zbiljama koje su pred njima.

Badem koji zimi cvate označuje milostinju kojom čovjek treba cvasti u zimi sadašnjega života. Piše u Crkvenici: "Sine moj, ne zakidaj milodara siromahu!" (Sir 4,1). Zakidanje je uskrata tuđega vlasništva. Onaj dakle tko za se zadržava više no što mu je potrebno, neka zna da krade ono što mu ne pripada.

Napokon, Svetac zaključuje: "Tih šest svojstava čine molitvu istinskom i čistom, molitvom koja se uzdiže do uha Božjega i postiže sve što moli" (II,51).

Donijeli smo ovaj odlomak u cijelosti da osvijetlimo živahnost kojom Antun piše svoje duhovne naputke. Upravo kao da rukom dodirujemo molitvu koja se stapa s cjelinom čovjekove egzistencije, ulazeći u krug svakoga dana i časa. Molitva nije tek neki otok, ona je doista kvasac što treba da uskisne i preobrazi cijelo tijesto. Tako se dan slijeva u molitvu, a molitva natapa i pothranjuje cijeli dan. Ona je slična cirkulaciji krvi koja se po arterijama i venama kapilarno raspodjeljuje cijelim orgnaizmom darivajući nam život.

ŽENA GOVORI O SEBI

Kaži već jedanput što hoćeš od mene, Gospodine!

Dugo mi već u duši traje čudna napetost. Izvana uzorna majka dvoje djece i supruga vedra i nasmijana. Ali, unutra...! Kad god Ti pristupam u molitvi nešto nam priječi da se susretnemo kao što smo se nekad susretali. Što god Ti kažem, Ti hoćeš još nešto čuti. Što god Ti prinesem, Ti kao da bi htio još nešto. Najljepša raspoloženja i najljepše molitve ostavljaju mi u duši okus praznine. Kad istražujem savjest, osim onog smeća mojih svakodnevnih pogrešaka, koje Te nikad nisu priječile da me voliš, ne nalazim ništa. Ipak, kad god ostanem u tišini sama pred Tobom, čini mi se da Ti zbog nečega ne smijem pogledati u oči. Riješi me, molim Te, te muke!

Jer, pomalo ta napetost u meni izbija i naizvan. Derem se na djecu, ne nalazim lijepe riječi za muževljeve probleme, s ogavnošću radim svoj posao... Ako mi se smiluješ, zamrziću samu sebe i taj svoj nemir, tu svoju zbrkanu nutrinu, koja se ne zadovoljava mrvicama: ni sreće, ni slobode, ni ljubavi; kojoj nikad nije dosta Tvoje blizine u duši. A sada si mi blizak. Čini mi se da se namjerno držiš daleko od mene: stran, hladan, ozbiljan...

Večeras ću sjesti preda Te i usudit ću se pogledati Ti u oči. Možda ću, gledajući u sebe Tvojim očima, pronaći što me to udaljava od Tebe. Ako to nađem, ako shvatim, onda mi daj snage da zapreku i uklonim. Sve ću dati, samo da mi opet budeš blizak!

Čitala sam ovih dana životopis Sv. Maksimilijana Kolbea. Piše tamo: "Ima u ljudskoj duši nešto neuhvatljivo, što izmiče našoj spoznajnoj moći. Kad se približavamo njezinoj jezgri, onda doznajemo da se nalazi s druge strane granice, na drugoj, zavodljivoj a nepristupačnoj obali. Duša je ukorijenjena u vječnost."

I moja je duša ukorijenjena u Tebi, nepristupačna i daleka Obala, zato me ovoliko i smeta što si u gustoj magli. Rasprši magle; traži od mene što god hoćeš, samo mi svojom pomoći olakšaj plivanje prema zavodljivoj obali...

Moja živa ovoobalna stvarnost ima oko osam centimetara i nešto više od osam tjedana, i već mi dobro zateže suknju. Kad pomislim da postoji i raste u meni, a da to gotovo nitko još ne zna, dođe mi da vrištim od sreće i zahvalnosti, zahvalnosti Bogu za onaj mučni nemir proteklih mjeseci. One večeri nije trebalo dugo oslušivati pa da čujem kako Bog u meni šapće mojom vlastitom čežnjom za još jednim djetetom. Dugo se već borim sama sa sobom i s mišljenjem vremena i prilika u kojima živimo. Ja hoću treće dijete - za tim cijelo moje biće vapi, ali istodobno se grči i bježi pred svim što to znači. Kako se oduprijeti mentalitetu koji se zgražava nad svakim novim životom? Što odgovoriti svim znatiželjnim nosovima koji će se zabadati u naš život? Kako se oprijeti mišljenju najbližih, koji će otpisati našu zdravu pamet? Kako pobijediti konačno, ono najteže - otpor u samoj sebi? Jer - novo dijete, to su nove boli, nova težina, novi posao, novo opterećenje, nova odgovornost, novi izdaci; to je još manje prostora u životu za mene samu...

Sve sam to vidjela u sebi one večeri u svjetlu Božjeg pogleda. I kad sam svoju volju položila u Njegove ruke i rekla: "Što se mene tiče, hoću!", nestao je nemir i srušile su se sve zapreke između nas. Opet smo se toplo gledali u oči.

A nisam ni znala da je, dok su mi dušom bjesnili nemiri, najveće čudo naravi i nadnaravi već raslo u meni...

Sad znam da je tu, te svom čežnjom i svom ljubavlju pratim mu rast. I premda još malo ko zna za moje Čudašce, ja znam da si ga Ti, Bože izvabio iz nas. Koje radosti, Gospodine: opet ću biti majka! A Ti si opet sa svom toplinom svoje ljubavi sa mnom - s nama!

Kad idemo gradom, sad nas je troje: Bog, ja i moje Čudašce...

/Iz knjige: Marija Kunić: ČUDAŠCE, Zagreb 1990./

Uređuje: Andrija Kopilović

VELIKI BIBLIJSKI LIKOVI**JOŠUA**

Jošua je svakako jedan od bitnih likova starozavjetne spasenjske povijesti. Bio je Mojsijev pomoćnik i vođa Izraela. I samo njegovo ime Jošua - "Jahve spašava" odgovara tom velikom vođi izraelskog naroda. Podsjetimo se. Jošua je pomoćnik Mojsijev. S Mojsijem uzlazi na svetu goru Sinaj i svjedok je Mojsijevog susreta s Bogom. Vidio je sva čudesa koja je Bog činio po Mojsiju. Vjerno mu je služio. Bio je u njegovoj blizini i onda kad se borio s Bogom i onda kada je govorio s njim licem u lice. Jošua je osoba kojoj je Bog predao vodstvo Izraela nakon Mojsijeve smrti. Jošua je, dakle, Mojsijev nasljednik, makar nije posjednik Božje objave do te mjere kao što je to bio Mojsije. On je osoba koja izvršava zapravo sve ono što Jahve

naređuje. Mojsije je bio predstavnik naroda koji sklapa s Bogom savez, dok je Jošua osoba koja do u tančine ispunja taj savez. Čudesnim prelaskom preko Jordana on uvodi Božji narod u obećanu zemlju. On je vojskovođa, idejni vođa, duhovni autoritet i sudac. Kada je izraelski narod ušao u obećanu zemlju, rasporedio se po plemenskoj podjeli u dvanaest pokrajina. Jošua tad nestaje s lica povijesti kao onaj koji je vjerno izvršio svoj zadatak.

Otačka literatura izuzetno često Jošuu, ne samo zbog imena, nego i inače predstavlja kao pralik Isusa Krista. Doduše, vrlo blijed obris drugog Spasitelja, koji ima doći, koji će se također zvati tim imenom, jer korijen riječi Jošua i Isus jest isti. Jošua je, dakle, živi navještaj Isusa Krista koji novi Božji narod vodi u obećanu zemlju, koji posreduje volju Božju do punine i koji je istinski početak ispunjenja svih obećanja koja je Bog dao svom narodu.

Jošua - opredijeljen za Boga

Za nas osobno dobro je promatrati lik Jošue kao osobitog Božjeg suradnika. Ponajprije, Jošua je opredijeljen za Boga. U jednom času spasenjske povijesti on kaže: Ja ću slijediti glas Jahve, Gospodina, a vi se odlučite. Dakle, njegova odlučnost je za Boga posve jasna i svojim primjerom povlači sav Izrael. Jošua je izuzetno vjeran čovjek. Za njega je Božja riječ i Mojsijeva ostavština nedodirljiva svetinja kojoj on podvrgava sav svoj život i uopće nema nikakvih osobnih interesa. Njegov je život ispuniti ono što Jahve zahtijeva. Zbog svoje vjernosti Jahvi stavljaju ga u red vjernih ljudi poput Abrahama ili Marije iz Nazareta. Njegov je život vjernost Bogu.

Dodajmo također da je on i hrabri vođa. Njegova odvažnost voditelja izabranog naroda pokazuje i njegovu službu tom narodu. On je svjestan da je na tu službu pozvan od Boga i zato je izvršava odlučno, odvažno i hrabro. Ovu svoju službu vrši nenametljivo, ali s vrhunskim autoritetom. Taj autoritet je sigurnost Izabranog naroda. Tako služenje Bogu i služenje svom narodu u liku ovog čovjeka upućuje na Isusa Krista koji je do kraja Sluga Božji i sluga svom narodu.

Jošua je nadalje pobožan, on je svjestan svoje nedostojnosti kad god ide pred Gospodina i stoga vrlo štuje svećenike i njihovu službu posvetitelja. On nije svećenik i nije nad svećenicima, ali u službi kulta, štovanja Boga i posvećivanja naroda staje u red s ostalima. Doduše, kao prvi ali više kao uzor negoli kao nametnuti autoritet.

Konačno istaknimo njegovu poslušnost koja je krepost velikih ljudi, jer kao vođa i kao sudac puno puta je morao slušati ponajprije glas svoje savjesti, glas Božji, a onda donositi odluke. Malo je likova u Starom zavjetu koji su tako istaknuti i osvjetljeni pozitivnostima kao što je to Jošua. U vjerničkom životu njegov primjer je dakle poticaj i za svaku osobnu izgradnju, jer su kreposti kojima je bio urešen bile kreposti Božjega čovjeka na koje je svatko od nas pozvan.

Jošuin poziv

"Budi odvažan i hrabar jer ćeš ti uvesti narod ovaj da primi u baštinu zemlju za koju se zakleh ocima njihovim da ću im je dati. Samo budi odvažan i hrabar da sve učiniš vjerno prema naredbama koje ti je dao Mojsije, sluga moj. Ne skreći od toga ni desno ni lijevo da bi ti bilo sretno sve što poduzmeš. Neka knjiga Zakona bude na ustima tvojim: razmišljaj o njoj danju i noću, kako bi vjerno držao sve što je u njoj napisano: samo ćeš tada biti sretan i uspjet ćeš u pothvatima. Nisam li ti zapovjedio: odvaži se i budi hrabar? Ne boj se i ne strahuj, jer kuda god pođeš, s tobom je Jahve, Bog tvoj" (Jošua 1,6-9).

Savez u Šekemu

Tada reče Jošua narodu: "Vi ne možete služiti Jahvi, jer je on Bog sveti, Bog ljubomorni, koji ne može podnijeti vaših prijestupa ni vaših grijeha. Ako ostavite Jahvu da biste služili tuđim bogovima, okrenut će se protiv vas i uništiti će vas, pošto vam je bio dobro činio."

A narod odgovori Jošui: "Ne, mi ćemo služiti Jahvi!"

Na to će Jošua narodu: "Sami ste protiv sebe svjedoci da ste izabrali Jahvu da mu služite". Odgovoriše mu: "Svjedoci smo." "Maknite, dakle, tuđe bogove koji su među vama i priklonite svoja srca Jahvi, Bogu Izraelovu." Odgovori narod Jošui: "Služit ćemo Jahvi, Bogu svojem, i glas ćemo njegov slušati."

Tako sklopi Jošua toga dana Savez s narodom i utvrdi mu uredbu i zakon. Bilo je to u Šekemu (Jošua 24,19-26).

DA SVI BUDU JEDNO ILUZIJA ILI NADA

U pretprošlom broju našeg Lista izvijestili smo samo s nekoliko rečenica da je Papa objelodanio novu encikliku koja nosi naslov po početnim riječima "Da svi budu jedno". Nova enciklika dvanaesta je po redu sadašnjeg Pape. Kao što je poznato, Papa je u ovoj godini pozvao kršćane cijelog svijeta da se u narednih pet godina aktivno pripremaju za proslavu velikog jubileja 2000. godišnjice kršćanstva. Zato Papa ističe u novoj enciklici da u novo tisućljeće ne smijemo ući razdijeljeni. Ali, kako doći do jedinstva? Mnogi su razlozi razdijelje-

Povijesni susret Pavla VI. i Atenagore I.

nosti među kršćanima. Posljednjih desetljeća učinjeni su sitni koraci k zajedništvu, ali se čini kao da su se svi umorili. Zato Papa ističe da ni na kome posebno ne leži krivica razdjeljenosti, nego sve poziva na iskrenu molitvu, samokritičnost i poniznost. To je put koji nas može dovesti do konačnog ispunjenja Isusove velikosvećeničke molitve "Da svi budu jedno".

Nova enciklika ima tri glavna dijela, pored uvoda i zaključka. U prvom dijelu opširnije je naglašena odgovornost Katoličke crkve za ekumenizam. Drugi dio nosi naslov "Plodovi dijaloga", a u trećem dijelu pokušavaju se dati smjernice za ostvarenje jedinstva među kršćanima.

Novi pristup

Papa iznenađuje čitatelja odmah na početku novim pristupom ovoj tako važnoj problematici. Nema isticanja razlika nego se pokušava u svakoj kršćanskoj Crkvi zamijetiti i naglasiti ono što je pozitivno i ono što nas ujedinjuje. Tako Papa ističe da i druge Crkve imaju svetača i mučenika čiji su životi pravi primjeri svetosti. Potrebno je zato promijeniti način promatranja problema i očistiti našu povijesnu svijest u kojoj se nataložilo mnogo različitosti. Mora se otvoreno pogledati istini u oči.

Mi katolici nemamo pravo pozivati druge na obraćenje a da se mi sami prethodno ne obratimo. Zato Papa polazi prvo od sebe i kaže: "Petar se prvi mora obratiti", jer Isus je sam rekao Petru da se mora obratiti kako bi učvršćivao braću u vjeri. Crkvu ne čini samo hijerarhija, nego je ona narod Božji. Jedinstvo Crkve nije tek u tome da se svi kršćani okupe kao pojedinci, "nego da se povežu zajedničkom vjerom, sakramentima i da žive u sređenoj zajednici s određenim predstojnicima". Posvećenja i istine nalaze se i u drugim kršćanskim Crkvama, a ne samo u katoličkoj. Do razdora unutar Crkve došlo je i krivnjom mnogih katolika.

Do zajedništva među različitim kršćanskim Crkvama može doći ako svatko prizna vlastite pogreške te zamoli drugu stranu za oprost. Tako se ostvaruje obraćenje i to je istinski put pomirenja. Evandjelje ima u sebi neuništivu istinu koja se mora izražavati na poseban način u svakoj kulturi. Ne mogu se kulturne tradicije jednog naroda nametati drugim narodima. U tome nam mogu divan primjer biti slavenski apostoli, braća Ćiril i Metodije.

Ako bolje promotrimo sve kršćanske Crkve, onda moramo ustvrditi ono što je istakao papa Ivan XXIII.: "Mnogo je jače ono što nas sjedinjuje od onoga što nas dijeli".

Dijalog je neminovan, a u dijalogu nema protivnika. Škola pravog ekumenizma jeste istinska i dobronamjerna suradnja među kršćanima. Mora se obratiti pozornost na činjenicu da nije svaka vjerska istina jednako važna. Valjano krštenje je sakrament koji povezuje sve kršćane. Veliki uspjeh međusobnog dijaloga je zajednički prijevod Biblije. U određenim okolnostima katolici mogu primiti sakramente ispovijedi, pričesti i bolesničkog pomazanja od pravoslavnog svećenika, a isto tako i pravoslavni od katoličkog svećenika. Istočna Crkva mora imati svoje crkveno zakonodavstvo. Tako je već u Vatikanu prije pet godina objelodanjen Zakonik kanona istočnih Crkava.

Papa drži da je cilj u konačnom sjedinjenju gdje će svi kršćani moći zajedno slaviti euharistiju i postići osnovnu suglasnost u vjerovanju.

Uvjet nove evangelizacije, koja je prijeko potrebna svim kršćanskim i nekršćanskim zemljama, jeste pomirenje kršćana.

Vjerujemo da će ova enciklika otvoriti oči mnogim kršćanima kako bi svatko na svoj način doprinio konačnom ostvarenju Isusove želje: "Da svi budu jedno". **F.I.**

Ivan Pavao II. i Dimitrios I.

JUBILEJ KARDINALA FRANJE KUHARIĆA

U prošlom broju našega Lista donijeli smo vijest o dva značajna jubileja zagrebačkog nadbiskupa, kardinala Franje Kuharića i najavili reportažu o tom značajnom događaju.

Kardinal Kuharić rođen je 15. travnja 1919. godine u Pribiću. Odrastao je u pravovjerničkoj obitelji. Nakon završene pučke škole, upisao se u gimnaziju na Šalati.

Godine 1939. postao je bogoslov. 15. srpnja 1945. godine zaređen je za svećenika po rukama nadbiskupa Stepinca. Prve godine svećeništva proveo je kao kapelan u Radobju a kasnije kao župnik u Rakovu Potoku. Za vrijeme župničke službe u Samoboru imenovan je pomoćnim zagrebačkim biskupom 15. veljače 1964. godine. Zagrebačkim nadbiskupom imenovan je 16. lipnja 1970. godine. Od tada je na čelu Biskupske konferencije Jugoslavije, a kasnije Hrvatske biskupske konferencije. 2. veljače 1983. godine papa Ivan Pavao II. imenovao ga je kardinalom.

Kardinal Franjo Kuharić ove godine slavi zlatni jubilej svog svećeništva i srebrni jubilej nadbiskupstva.

U proteklih 25 godina kardinal Kuharić bio je puno puta dragi gost i Crkvi u Bačkoj. O tim njegovim pohodima našoj mjesnoj Crkvi donosimo posebnu reportažu.

Svoje zlatomisničko slavlje kardinal Kuharić proslavio je svečano u zagrebačkoj prvostolnici 15. srpnja ove godine. Zlatomisničkom slavlju bili su nazočni, uz 250 svećenika, apostolski nuncij u Hrvatskoj mons. Giulio Einaudi, nadbiskupi: Ante Jurić, Anton Tamarut i Marijan Oblak, biskupi: Ciril Kos, Antun Bogetić, Srećko Badurina, Josip Božanić, Juraj Jezerinac, Marko Culej, Ratko Perić, Jožef Kvas i Jožef Smej.

Slavlje su uzveličali i najviši predstavnici drugih vjerskih zajednica u Hrvatskoj, kao i predstavnici javnog života Republike Hrvatske. Povodom ovih značajnih jubileja papa Ivan Pavao II. uputio je čestitke jubilarcu. U čestitki Papa nabraja najvažnije zasluge kardinala Kuharića u vremenu od kada je na čelu zagrebačke mjesne Crkve i biskupske konferencije. Na kraju čestitke Sveti otac zaželio je kardinalu obilje apostolskog blagoslova i još mnoge godine uspješnog rada.

Glas koncila je u br. 29 donio opširni razgovor s kardinalom Kuharićem povodom njegovog zlatomisničkog jubileja. U tom razgovoru kardinal se osvrnuo na najvažnije događaje iz svog života. Napominje kako je u sjemenište pošao ponešen idejom "biti svećenik". Ta želja u njemu je polako sazrijevala što se više približavao trenutak ređenja.

Kao bogoslov proživio je najteže ratne godine, a kao mladi svećenik djelovao je u najtežim poratnim godinama. Dovoljno je ovdje samo napomenuti da su mnogi svećenici tih godina bili poubijani ili im se zameo svaki trag. Pored svih tih teškoća življenja od prvoga trenutka svećeništva kardinal Kuharić bio je pripravan "ići i u mučeništvo". "Iskusio sam da u određenim vremenima, u teškoćama, Bog daje za to vrijeme i za te teškoće milost", naglašava kardinal Kuharić. Na najvažnije mjesto svog svećeničkog života kardinal Kuharić stavio je molitvu u kojoj on susreće Boga. Bez Božje milosti i njegove pomoći svećeništvo se ne može autentično živjeti.

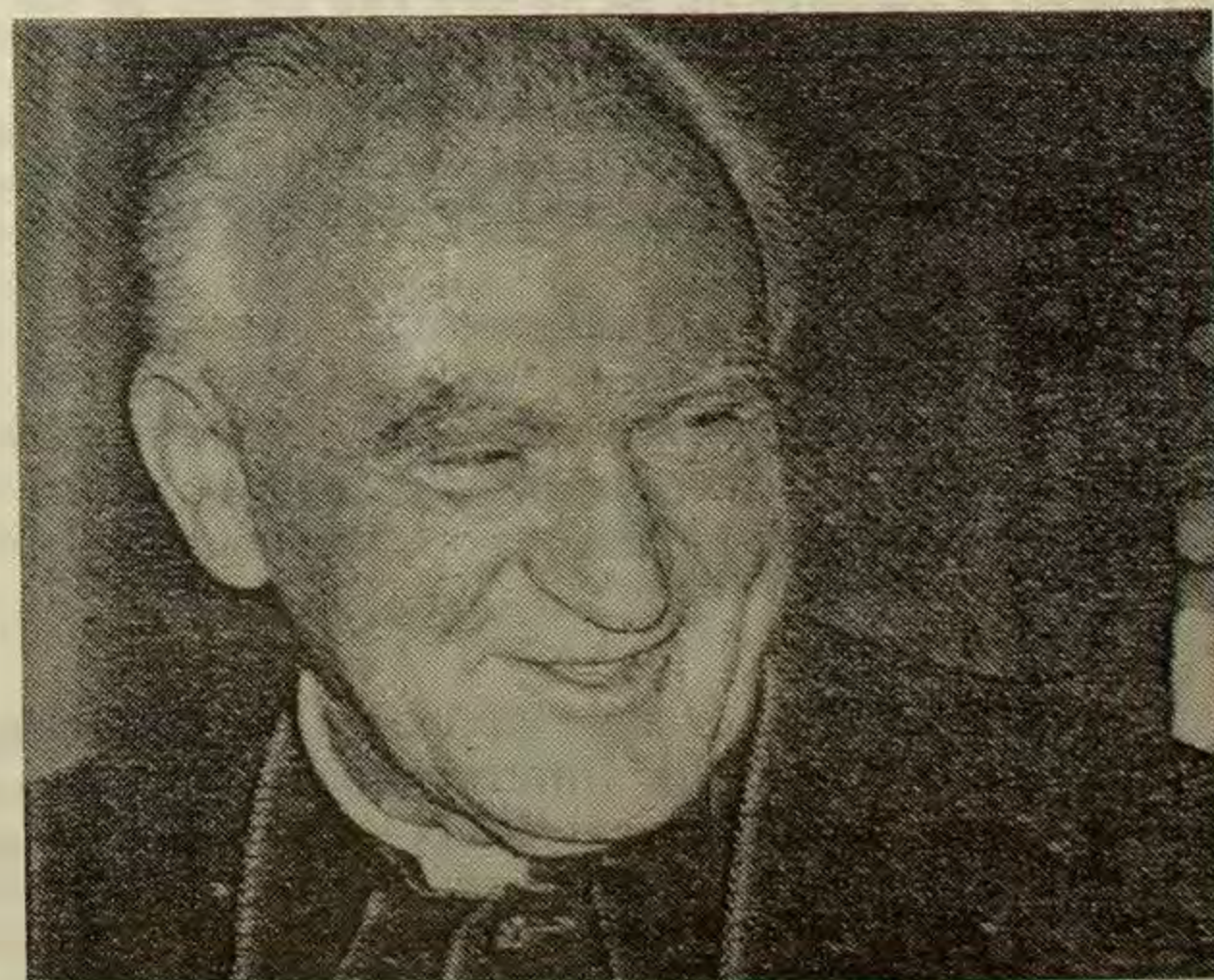
U svakom vremenu bit svećeničkog poslanja ostaje ista. Uvjeti življenja se mijenjaju, ali potreba za Bogom uvijek ostaje u srcima ljudi. Svećenička uloga danas je još zahtjevnija zbog pastoralno teže situacije i utjecaja mnogih sredstava javnog priopćavanja koji mogu imati i negativan upliv u razvoju osobnosti.

U posljednjim desetljećima najznačajniji događaj u životu Crkve bio je II. Vatikanski koncil. U Crkvi je svatko mogao pronaći svoju ulogu. Pored svih dobrih namjera sa strane Crkve, bilo je različitih strujanja sa negativnim posljedicama, rekao je kardinal Kuharić u razgovoru za "Glas Koncila".

Pored svega gore rečenog, treba napomenuti da je kardinal Kuharić posebno naglasio da u današnjem vremenu punom previranja ne smijemo dozvoliti da budemo zavedeni mržnjom ili osvetom. Ako nas vodi Duh mira, onda to mora biti vidljivo u cjelokupnom našem djelovanju.

Na kraju svoga razgovora kardinal je uputio posebnu poruku svećenicima. "Što čovjek više živi za vječnost, to je sretniji i ovdje na zemlji... ne može se dijeliti svećeništvo od žrtve. Svećenik ulazi u otajstvo križa te ne može živjeti svoj život površno, lakomislno, niti se može pomiriti s duhom svijeta. Vrlo je važna pobožnost prema Majci Božjoj".

Priredio: F.I.

Kardinal Kuharić u razgovoru s novinarom Glasa koncila

(Foto GK)

KARDINAL FRANJO KUHARIĆ U BAČKOJ

"Zvonik" se pridružuje najsrdajšijim čestitkama dragom jubilarcu. Ovom prilikom sjećamo se svih prijateljskih i pastoralnih pohoda u kojima je kardinal Franjo Kuharić pokazao brigu i ljubav prema Subotičkoj biskupiji i svim njenim vjernicima. Napominjemo da je kardinal Kuharić i prije imenovanja kardinalom kao zagrebački nadbiskup bio više puta u pohodu Subotičkoj biskupiji. Ovdje donosimo u dva nastavka kraći pregled njegovih kardinalskih pohoda Bačkoj.

1. PRVI KARDINALSKI PASTORALNI POHOD CRKVI U BAČKOJ

BAČKI MONOŠTOR, 13. listopada 1984.

Od 13. do 15. listopada (oktobra) 1984. boravio je među nama kao dragi gost kardinal Franjo Kuharić.

13. listopada kardinal je predvodio svečanu sv. misu u 12 sati u Bačkom Monoštoru na spomen 40. obljetnice zavjeta Gospi Fatimskoj. Za vrijeme rata 1944. godine vjernici, zajedno sa svojim župnikom Matijom Zvekanovićem, položili su zavjet da ih Gospa očuva od ratnih strahota.

Na svečanoj misi u monoštorskoj crkvi uz kardinala u koncelecijaciji bili su biskupi Matija Zvekanović, Ćiril Kos, i Joakim Herbut i oko 30 svećenika. Među vjernicima isticala se velika grupa djece i mladeži u šokačkoj narodnoj nošnji.

SUBOTICA, 13 - 15. listopada 1984.

Poslije programa u Bačkom Monoštoru, kardinal Franjo Kuharić u pratnji biskupa Matije Zvekanovića i skopsko-prizrenskog biskupa Joakima Herbuta pošli su u Suboticu, gdje je oko 17,30 sati veliko zvono katedrale-bazilike oglasilo dolazak dragih i uglednih gostiju.

Ovaj kratki pastoralni posjet bio je ispunjen bogatim programom. Svi su željeli vidjeti našeg gosta kardinala i pozdraviti ga.

SUSRET S REDOVNICAMA

S kardinalom su se susrele redovnice iz pojedinih mjesta Subotičke biskupije. Skupilo se oko 40 sestara u sjemenišnoj dvorani u "Paulinumu".

Kardinal je govorio sestrama o njihovoj zadaći u Crkvi u današnje vrijeme.

Kardinal Kuharić s redovnicama, 1988. godine

Poslije ovog susreta s redovnicama, kardinal se sastao sa članovima katedralnog zbora "Albe Vidaković" koji su mu poslije pozdrava otpjevali nekoliko pjesama.

MEDITATIVNA VEČER U KATEDRALI

Ova duhovna priredba imala je glavnu temu "Krštenje - Euharistija - Marija". Razmatranje na hrvatskom jeziku vodio je vlč. Andrija Kopilović, župnik u Aleksandrovu, a na mađarskom jeziku Szűngyi László, župnik u Bačkim Vinogradima. Sve je dopunjavao svojim pjevanjem katedralni zbor pod ravnanjem s. Mirjam Pandžić i vlč. Mioč Jožefa.

BOGATA NEDJELJA 14. listopada

Prije podne kardinal je u pratnji biskupa Zvekanovića i Herbuta posjetio neke župe u Subotici i župu u Čantaviru. U crkvi Majke Marije Crkve u Aleksandrovu kardinal je imao susret s mladima, kojima je održao predavanje.

Kardinal Kuharić, biskupi Herbut i Zvekanović na misi u katedrali

U nedjelju u podne kardinal je imao susret sa svećenicima grada Subotice i zatim zajednički ručak.

Poslije podne u 15,30 sati kardinal se susreo sa članovima Pastoralnih vijeća Subotice i okolnih mjesta.

U nedjelju u 17. sati bila je svečana koncelebrirana sv. misa u katedrali-bazilici u povodu obljetnice njene konsekracije. Nakon svečanog ulaska u katedralu kardinala je pozdravio mladić Antun Biljanski iz župe Isusova Uskrsnuća i biskup domaćin.

U svojoj prigodnoj propovijedi kardinal Franjo Kuharić je nadahnuo govorio o naravi Crkve i o njejoj zadaći u današnje vrijeme.

PONEDJELJAK 15. listopada

Na blagdan sv. Terezije Avilske, zaštitnice subotičke katedrale, kardinal je služio sv. misu u 7 sati.

Nakon toga je bio susret sa svećenicima. U okviru redovite svećeničke mjesečne duhovne obnove (rekolekcije) kardinal je održao veoma sadržajno predavanje o pozivu svećenika.

Bela Gabrić

Vatikan

NOVI NUNCIJ U SLOVENIJI I MAKEDONIJI

Dosadašnji nuncij u Alžiru i Tunisu nadbiskup Edmond Farhat imenovan je novim apostolskim nuncijem u Sloveniji i Makedoniji. Novi nuncij podrijetlom je iz Libanona i ima 62 godine.

Banja Luka

NUNCIJ MONTERISI U PASTORALNOM POHODU

Nakon nekoliko pokušaja posljednjih mjeseci, nuncij u BiH mons. Francesco Monterisi stigao je u Banju Luku. Tamo je posjetio banjalučkog biskupa mons. Franju Komaricu koji već puna tri mjeseca boravi u kućnom pritvoru. Biskup i nuncij u Banja Luci zajedno s biskupom domaćinom služio je svečanu svetu misu u banjalučkoj katedrali sv. Bonaventure. U koncelebraciji je sudjelovalo tridesetak svećenika Banjalučke biskupije. Biskup Komarica je posebno izrazio zahvalnost Svetom ocu i nunciju što u ovim teškim vremenima ne zaboravljaju one koji se nalaze u teškim uvjetima življenja. Nuncij Monterisi je u održanoj propovijedi prenio pozdrave Svetog oca koji svakodnevno moli za mir u BiH. Nuncij je, među ostalim, rekao: "Nosim bratski zagrljaj Svetog Oca prije svega vašem biskupu Franji Komarici. On je u duhu velikih biskupa hrvatskog naroda ostao s vama kao čvrsta tvrđava u oluji...".

Vatikan

VAŽNOST ULOGE ŽENE U NOVOJ CIVILIZACIJI

U svojim nedjeljnim podnevnim nagovorima s prozora odmarališta u Castel Gandolfu Papa je progovorio o nezamjenljivoj ulozi žene u odgoju novih naraštaja.

Uloga žene je u povijesti često zanemarivana. Njezin "tihi doprinos na svim područjima ljudskoga života" nije primjećivan. U odgojnom postupku novih naraštaja uloga žene je nezamjenjiva. Ženina uloga u obitelji i odgoju djece nikada nije dovoljno naglašena. Žena ima sposobnost istančanog osjećaja za vrijedosti života. Majka je od početka života djeteta s njime najintimnije povezana.

"Ženama je previše dugo vremena nijekana mogućnost ili sužavan prostor da mogu doći do izražaja izvan obitelji, te su one žene koje su, iako tako onemogućavane, uspjele doći do izražaja, morale ulagati velike napore". Došlo je vrijeme da se ukine raskorak između muškarca i žene u mogućnostima na području kulture i zdravstva. U današnjem vremenu velikih znanstvenih otkrića i gospodarskog napretka vlada i veliko siromaštvo. Žena je ona koja lakše i svjesnije prihvaća patnju, bolest i starost. U trenucima bolesti čovjeku je potrebna ruka drugoga koja će mu olakšati križ. Tu je uloga žene nezamjenjiva.

Sarajevo

POHOD KARDINALA ROGERA ETCHEGARAYA

Sarajevsku mučeničku Crkvu pohodio je kardinal Roger Etchegaray sredinom ovog mjeseca. Kardinal Etchegaray predsjednik je Velikopapinskoga vijeća za pravdu i mir i Papinskoga vijeća "Cor unum". U kardinalovoj pratnji bio je nuncij u BiH mons. Monterisi. To je bio treći pohod ovog kardinala Sarajevu. Budući da Svetom ocu nije bilo moguće pohoditi Sarajevo, on je ovim putem izrazio svoju solidarnost s tom patničkom Crkvom. Kardinal Etchegaray zajedno je s kardinalom Puljićem, svećenicima i vjernicima sarajevske nadbiskupije u Sarajevu proslavio blagdan Velike Gospe. U svojoj propovijedi Papin izaslanik izrazio je divljenje ljudima koji tako strpljivo podnose težinu svakidašnjeg

življenja.

U povratku iz Sarajeva prema Rimu kardinal Etchegaray pohodio je splitsko-makarskog nadbiskupa mons. Antu Jurića.

Sarajevo

PASTIRSKO PISMO KARDINALA PULJIĆA

6. kolovoza, na blagdan Preobraženja Gospodnjeg, sarajevski nadbiskup kardinal Vinko Puljić uputio je pastirsko pismo svim svećenicima Vrhbosanske nadbiskupije. Pastirsko pismo nosi naslov: "Budimo nasljedovatelji Kristovi na dobro ljudi". Kardinal u svom pismu ističe važnost svećeništva u ovim ratnim vremenima. U nastavku pisma upućen je poziv na solidarnost i potporu onima koji su ostali s vjernicima koji su im povjereni. Kardinal ističe važnost povezanosti

svećenika s mjesnim biskupom. Pri kraju pisma kardinal Puljić potiče svećenike da rade i za duhovna zvanja. Najbolja propaganda je vlastiti svećenički život.

Kardinalovo pismo ima i ekumensko obilježje jer ističe važnost zajedništva sa svima koji žive na tim prostorima. Svećenici današnjice moraju "biti prožeti duhom nove evangelizacije", kako ističe Sveti otac u svojoj pobudnici.

Priredio: Franjo Ivanković

Molitva Kardinala Puljića

Oče nebeski!

Tvojom milošću sam pozvan, Posvećen za apostola i poslan voditi mjesnu Crkvu Vrhbosanske nadbiskupije. Osnažen tom milošću i prožet Tvojim Duhom, bez kompleksa prošlosti noseći ljudsko danas, želim bez straha kročiti u novo sutra. Tvoja riječ me uči plakati sa zaplakanima, radovati se s radosnima i ljubiti sve koje si mi povjerio. Daj mi snage gubiti sebe radi drugih a ne biti izgubljen, unositi Božji mir u svaki nemir i u svakom prividnom miru imati stvaralački nemir.

Svu svoju slobodu poklanjam Tebi i mjesnoj Crkvi kao žrtvu ljubavi za rast kraljevstva Božjega i spasenje duša. Molim Mariju Majku Crkve da svojim zagovorom štiti i čuva ovu Vrhbosansku nadbiskupiju i cijelu našu domovinu. Neka i meni isprosi duha mudrosti i jakosti da poput nje mognem biti poslušna Božjoj riječi, otvoren za potrebe bližnjih i putokaz u nebo.

Svom narodu biti blagoslov!

KNJIŽEVNA VEČER U ČAST PJESNIKU ANTI JAKŠIĆU

U okviru žetvenih svečanosti Dužijanaca '95 Književni klub "Miroljub" pri Institutu "Ivan Antunović" priredio je književnu večer posvećenu Anti Jakšiću u dvorani HKC "Bunjevačko kolo".

Svečanost je počela nastupom katedralnog zbora "Albe Vidaković" koji je uz pratnju Alena Kopunovića i pod ravnanjem s. Mirjam Pandžić pjevao pjesmu Milana Asića "Klasovi, klasovi" na stihove Alekse Kokića. Solo sopran bila je Terezija Buljovčić Jegić.

Predsjedavajući predsjedništva Instituta "Ivan Antunović" vlč. Andrija Kopilović je pozdravio goste i govorio o planovima i zadacima ove kulturne ustanove.

Pročelnik Književnog odjela Instituta i predsjednik Književnog kluba "Miroljub" Jašo Šimić je govorio o životu i radu pjesnika Ante Jakšića. Pjesnik se rodio 22. IV 1912. godine u Bačkom Bregu. Poslije završenih studija na Filozofskom fakultetu u Zagrebu (1937. godine) radio je kao srednjoškolski profesor književnosti. Objavio je 12 zbirki pjesama i niz proznih djela.

Umro je u Zagrebu 30. XI 1987. godine a sahranjen je 4. XII na seoskom groblju u Bačkom Bregu uz najveće počasti, ispraćen od prijatelja i mještana.

Vita Grunčić je pročitala predavanje Bele Gabrića "Ante Jakšić - pjesnik svoga zavičaja". Analizirane su pjesme koje je pjesnik posvetio svome selu, svome zavičaju i svojim seljanima. Najljepše su pjesme koje je posvetio svojim najbližima u kojima je stvorio pjesničke likove svoje majke, oca, djeda i bake.

Izabrane pjesme o pjesnikovom zavičaju govorile su Jelica Piuković i Zlata Lacić. Katedralni zbor je ovu večer obogatio i uljepšao pjevanjem pjesama čije je stihove napisao Ante Jakšić a uglazbio Milan Asić.

Tako su na ovoj književnoj večeri ujedinjene pjesničke riječi i glazba koje su stvorile umjetničku cjelinu za pamćenje.

Bela Gabrić

SIMPOZIJ POSVEĆEN MATIJI POLJAKOVIĆU

U okviru proslave tradicionalnih žetvenih svečanosti Dužijanaca '95 Organizacioni odbor je organizirao Simpozij posvećen Matiji Poljakoviću koji je održan 9. kolovoza (augusta) u dvorani HKC "Bunjevačko kolo" (Preradovićeveva 4).

Da bi se što svestranije prikazalo književno stvaralaštvo ovog našeg plodnog komediografa, na simpoziju je pročitano više radova koji su se bavili njegovim životom i radom.

Matija Poljaković je najveći pisac komedija i drama u bunjevačkoj hrvatskoj književnosti poslije II svjetskog rata. Rodio se 23. studenog (novembra) 1909. godine u Subotici. Umro je na liječenju u Zagrebu 15. ožujka (marta) 1973. godine gdje je i sahranjen na groblju Miroševac, daleko od zavičaja, oklevetan i ožalošćen.

Lazar Merković je predstavio bibliografiju (spisak) objavljenih djela i djela u rukopisu Matije Poljakovića. Vidjelo se koliko je to djelo veliko po obimu i broju.

Milovan Miković je pročitao predavanje o repertoaru Narodnog pozorišta u Subotici u vrijeme najveće aktivnosti Matije Poljakovića i kakav je bio odjek kritike u subotičkom književnom časopisu "Rukovet". Opći je dojam da su se u pozorišnom repertoaru izbjegavala djela koja su bila društveno aktualna.

Josip Buljovčić, koji je u to vrijeme nekoliko godina bio upravnik Narodnog pozorišta, govorio je o izvedenim djelima Matije Poljakovića u Subotici. Od tih je najpoznatija "Č'a Bonina razgala". Ta predstava je imala velik uspjeh kod publike i imala je rekordan broj gledalaca.

Među satiričnim djelima ovog pisca najpoznatije su komedije "Ludograd" i "Par žutih cipela" koje imaju vječnu temu o poltronstvu pred vlašću i karijerizmu. Pojedinci su spremni na lom svoga karaktera i na gaženje svoje savjesti u borbi za osobnu karijeru i u dodvoravanju moćnicima. Matija Poljaković dobro primjećuje ljudske probleme koji se javljaju u određenim društvenim okolnostima. Dobro zamjećuje karakteristike pojedinaca u svojoj sredini. Zato možemo zaključiti da su njegova djela svjedočanstva o tom vremenu koje je imalo svoje probleme. Želio je pokazati uzroke mnogih moralnih zastranjivanja.

O zaslugama Matije Poljakovića u stvaranju kazališne publike među najširim slojevima govorio je Bela Gabrić u svom kratkom osvrtu.

Nakon ovih izlaganja vođen je razgovor o radu Matije Poljakovića na svim područjima kulturnog života u Subotici. Istaknuta je njegova uloga u razvitku naše dramske umjetnosti i u stvaranju publike u Narodnom pozorištu jer je njegovo doba bilo "zlatno doba" za ovu subotičku kulturnu ustanovu.

Bela Gabrić

NOVA POSTAVKA BISKUPIJSKOG MUZEJA

Na Veliku Gospu (15. kolovoza) poslije mise u 9 sati mnogi su vjernici pošli u sjemenište "Paulinum" (ulaz iz ulice Józsefa Attila) da pogledaju i razgledaju novu postavku Biskupijskog muzeja.

Nisu pogriješili što su pošli. U dvije prostorije, dvije lijepo uređene sobe, smješten je Muzej (mnogo pristupačnije prostorije od dotadašnjih pa će puno više posjetilaca moći razgledati eksponate).

U prvoj prostoriji su smješteni radovi "naive u tehnicu slame" (kako se naziva naša "slamarska umjetnost"). Neću nabrajati sve eksponate - nemoguće ih je nabrojati - ali ističem da je izloženo nekoliko "kruna" iz davne 1935. (i nešto kasnije). Dakle, od prije šezdeset godina. To je danas i povijesno-umjetnička vrijednost.

Pominjem grb grada Subotice u teškoj orahovoj rami.

Vidimo grbove biskupa msgr. Lajče Budanovića i msgr. Matije Zvekanovića (tu je mjesto i za grb msgr. Jánosa Pénzesa, sadašnjeg subotičkog biskupa).

Izložene su "krune" i s mnogih poslijeratnih dužijanaca. Ne nabrajam, ali ističem "krunu" ovogodišnje Dužijance. To je predivno, plamteće srce, srce okruženo mnogim malim srcima; srce koje kuca za mir u svijetu i mir na ovim prostanstvima bačkih ravnica.

U drugoj dvorani izloženo je tridesetak slika (od kojih smo većinu vidjeli u prijašnjoj postavci). Izloženi su i neki stari sakralni predmeti, potrepštine biskupa Budanovića i Zvekanovića.

Interesantno je vidjeti bunjevačke "divojačke" marame kako su se povezivale u "davnoj" prošlosti. Sve to treba zabilježiti, očuvati i prezentirati kao bogatu prošlost našeg naroda.

Na kraju kazujem da je prva dvorana, dvorana "slamarki" najvrednija; ona prezentira autohtonu umjetnost ovog podneblja "na sjeveru Bačke".

No, sve ovo bi ostalo nedorečeno ako ne pomenem časnu sestru Ivanu Cvijin. Ona je aranžirala ovu novu postavku. Hvala joj!

Ivo Prčić, mlađi /ŽIG/

DUŽIJANCA U MALOJ BOSNI

Početak priprema za Dužijancu počeo je tajnim glasovanjem za izbor bandaša. Većinom glasova izabran je Slavko Dulić. Potom je on sebi izabrao bandašicu Jadranku Kujundžić. Okupljali smo se srijedom na sastanke na kojima su obrađivane teme posvećene ženi. Prije same dužijance mladi i djeca su čistili klasove i pleli vijence od žita. Kruna zajedništva bila je trodnevica na koju je bila pozvana cijela župska zajednica. Gosti propovjednici bili su vlč. Franjo Ivanković i vlč. Antun Gabrić. Propovijedi su bile posvećene međunarodnoj godini žene i strpljivosti. Na dan zahvale, u nedjelju 6. kolovoza bilo je sunčano i toplo. Mnogobrojni gosti i domaćini u velikoj su radosti dočekali bandaša i bandašicu u crkvenom dvorištu. Pred njima su u povorci prema crkvi išla djeca u narodnim nošnjama. Ovogodišnju sliku nosio je mali bandaš Ivan Matković u pratnji dvije male bandašice, Ljiljane Skenderović i Marije Rukavine. Na slici je Srce Marijino s porukom: "Srce Marijino, budi nam utočište i svjetionik naš." Ovogodišnju sliku od slame izradila je Jozefina Skenderović.

Na početku svete mise župnik Lazar Novaković je posvetio kruh i sliku, a u euharistijsko slavlje uveo nas je fra Ivan Holetić, franjevački gvardijan. On je propovijedao nadahnut Isusovim riječima: "Uistinu, u čijem srcu čovjekovu se Bog nastanio, ne bojte se ljudske prolaznosti već vjerujte u sastanak s našim Ocem nebeskim jer ništa veće i vrednije od toga nema." I to baš na blagdan Gospodinove preobrazbe kada Bog poručuje: "Ovo je Sin moj ljubljani! Njega slušajte." Poslije procesije i završnoga blagoslova, slavlje je nastavljeno u crkvenoj dvorani.

Na večer u 19 sati u crkvi je održana svečana akademi-

ja na kojoj su djeca i mladi slavili Boga i zahvaljivali mu pjesmama i recitacijama. Pjevanje je na orguljama pratila Jelica Demšedi.

Proslava dužijance u Maloj Bosni završena je tradicionalnim kolom u župskom dvorištu uz prisustvo velikog broja ljudi.

Jedna od najdivnijih osobina čovjeka jeste zahvalnost Bogu za sva dobročinstva kojima nas neprestano obasiplje. Neka i ova naša zahvala bude jedan korak bliže prema Bogu.

Aleksandar Vuković

DUŽIJANCA U ĐURĐINU

Kao i u ostalim selima u okolini Subotice, i u Đurđinu je proslavljena dužijanca. Slavlje je bilo 6. kolovoza.

Mladi i djeca u narodnim nošnjama skupili su se ispred crkve da bi svojim sudjelovanjem obogatili ovo slavlje. Zajedno s njima i svojim gostom vlč. Josipom Kujundžićem, župnikom iz Vajske, đurđinski župnik, vlč. Lazar Ivan Krmpotić dočekao je ovogodišnjeg bandaša Marinka Vidakovića i bandašicu Mirjanu Ostrogonac. Oni su od prošlogodišnjeg bandaša i bandašice primili ovogodišnju krunu-sliku od slame koja prikazuje osmu postaju Križnog puta: Isus i žene. I s "krunom" u ruci, praćeni malim bandašom Miškom Orčićem i malom bandašicom Sanelom Pokornić, pošli su u crkvu zahvaliti Gospodinu za zlatno klasje i kruh svagdašnji.

Među djecom i mladima u narodnoj nošnji bili su i mladi iz folklorne sekcije HKC "Bunjevačko kolo" iz Subotice i tamburaški sastav "Ravnica", koji su svojim sviranjem uveličali ovu svečanost.

Zahvalnu svetu misu predvodio je vlč. Josip Kujundžić. On je u svojoj propovijedi vrlo lijepo govorio o zahvalnosti: ne treba se sjetiti Boga samo kad smo u potrebi, već i onda kad mu treba zahvaliti za ono što smo od njega dobili.

Poslije svete mise bila je svečana procesija s Presvetim oltarskim sakramentom. Na koncu svete mise vlč. Krmpotić zahvalio je svima koji su doprinijeli da i ovogodišnja dužijanca bude lijepa i svečana zahvala Bogu.

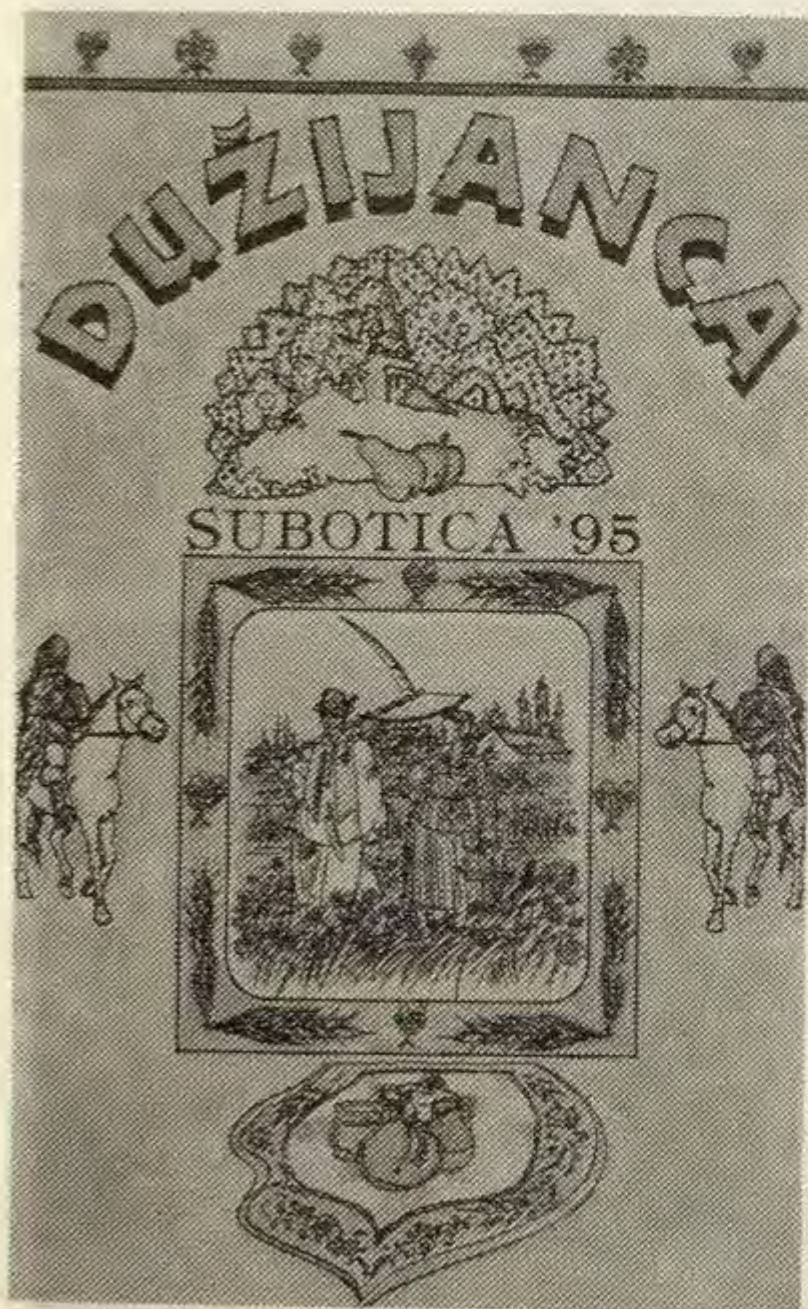
Navečer je održana akademija posvećena pjesnikinji Kati Ivanković i stogodišnjici rođenja Ivana Malagurskog Tanara.

Poslije akademije mladi folklorasi iz "Bunjevačkog kola" pokazali su okupljenom narodu svoje umijeće splotom bunjevačkih igara i tako započeli ovogodišnje đurđinsko kolo.

Jasna Crnković

ZAHVALNOST BOGU I PONOS NA SVOJE

Subotičko kulturno ljeto

Već treću godinu Dužijanca se održava na način jednog "Kulturnog ljeta" u našem gradu. Manifestacije kulture započele su još 28. lipnja promocijom kazete Subotičkog tamburaškog orkestra u Velikoj vijećnici Gradske kuće, a završit će Bunaričkim proštenjem.

Dužijanca - taj jedinstveni običaj, koji ima svoju ukorijenjenost kako u Božjoj riječi, tako i u samoj naravi čovjeka koji je zahvalan za dar kruha, ispunja cijelo ljeto u našem

gradu novim i novim sadržajima koji se svojim bogatstvom jedan od drugoga dobro razlikuju, a ipak svi izviru i uviru u jedan veliki "HVALA".

Naše ljepotice i ljepotani

U subotu 5. kolovoza u prostorijama HKC "Bunjevačko kolo" priređeno je takozvano Veliko kolo u okviru kojeg su izabrani najljepši momci i djevojke u bunjevačkim narodnim nošnjama, koji su ujedno i pratioci bandaša i bandašice. Žiri je proglasio najljepšima Anu Milanković i Sinišu Šarčević, drugo mjesto pripalo je Suzani Skenderović i Zvonimiru Kujundžiću, a treće Jeleni Nimčević i Marinku Bašiću. (na slici parovi redom s lijeva na desno)

Molitva

Na vjerskoj razini u subotu navečer u 18 sati započela je svečana proslava Dana Gospodnjega pjevanim Vesperama - večernjom molitvom Crkve: Ova molitva uvela nas je u proslavu Dužijance. Na ovom molitvenom slavlju prikazana je ovogodišnja "kruna" - simbol žene i majke izrađen u prekrasnom srcu ovjenčanom trnjem i cvijećem, a rad je Mare Ivković Ivandekić iz Đurdina. Zanosna riječ i poruka preč. Stjepana Beretića, župnika katedrale uvela nas je u otajstvo slavljenja Dužijance: svi smo Božji narod složen od svih staleža i dobi od djece do staraca i svi smo objedinjeni snagom iste vjere, Božjega kruha i želje da svjedočimo Božju prisutnost. (na slici dolje bandaš i bandašica na molitvi)

Veseli risari

U subotu, 12.08. navečer u 20 sati na Trgu slobode bilo je risarsko veče u kojem su nastupila sva kulturno-umjetnička društva, sudionici Dužijance '95. Ova večer simbolizira risarsko veselje nakon završene žetve. Veliki broj prisutnih gledatelja doista se razveselio te večeri i uživao u ljepoti narodnih nošnji i u veselim narodnim igrama.

Ispraćaj u crkvi sv. Roka

Mnoštvo Božjeg naroda okupilo se u nedjelju u 9 sati u crkvi sv. Roka da isprate bandaša i bandašicu, Marinka Kujundžića i Suzanu Dulić, malu bandašicu Snežanu Sudarević i malog bandaša Nikolu Balažević te bandaše i bandašice iz Sombora, Žednika, Tavankuta, Đurdina i Male Bosne, u pratnji najljepših djevojaka i mladića. Nakon blagoslova koji im je podijelio župnik vlč. Andrija Anišić, male kraljice su ih pozdravile "kraljičkom pismom".

Velika zahvalnica - svečana Euharistija

Sveta misa koja je uvijek Euharistija, tj. zahvala, nikad nije tako "zahvalna" kao na Dužijancu.

"Velika crkva" je kao majka svih crkava, s našim biskupom Ivanom na čelu, dočekala svečanu povorku da onda zajedno izidu na oltar koji je pokraj katedrale za ovu zgodu podignut, nakićen vlačem i obasjan suncem.

Gospoda Viktorija Grunčić, slaveći svoj 70. rođendan, osobno je pročitala uvodnu pjesmu za ovo slavlje, a inače već godinama ona piše tekstove za ovu svečanost.

Prinos kruha koji je plod ovogodišnje žetve

Preč. Josip Pekač je u homiliji svoju misao usredotočio na rad, no nije čovjek za rad nego je rad za čovjeka. Radom postaje plemenitiji i suradnik Stvoritelja, te se ne smije do te mjere zanijeti plodom svoga rada da zaboravi svoga Stvoritelja. Veličanje rada ima smisao samo u svjetlu i smislu koji mu je darovao Stvoritelj. Inače je rad robovanje. Hrabrio je vlč. Josip, poticao i poučavao.

Poslije pričesti slijedila je zanosna zahvalna pjesma "Tebe Boga hvalimo" pred izloženim Presvetim sakramentom, pred Isusom koji se blago smiješio iz bijele hostije u zlatnoj pokaznici i čekao da po biskupovim rukama blagoslovi grad, svu njegovu okolicu, sve njegove stanovnike, sve ljude dobre volje, da im u srca unese vjere, više povjerenja jednih u druge, više ljubavi i najviše mira, jer on je s nama: svemogući Bog, skriven u maloj hostiji, nama za hranu i nama za put.

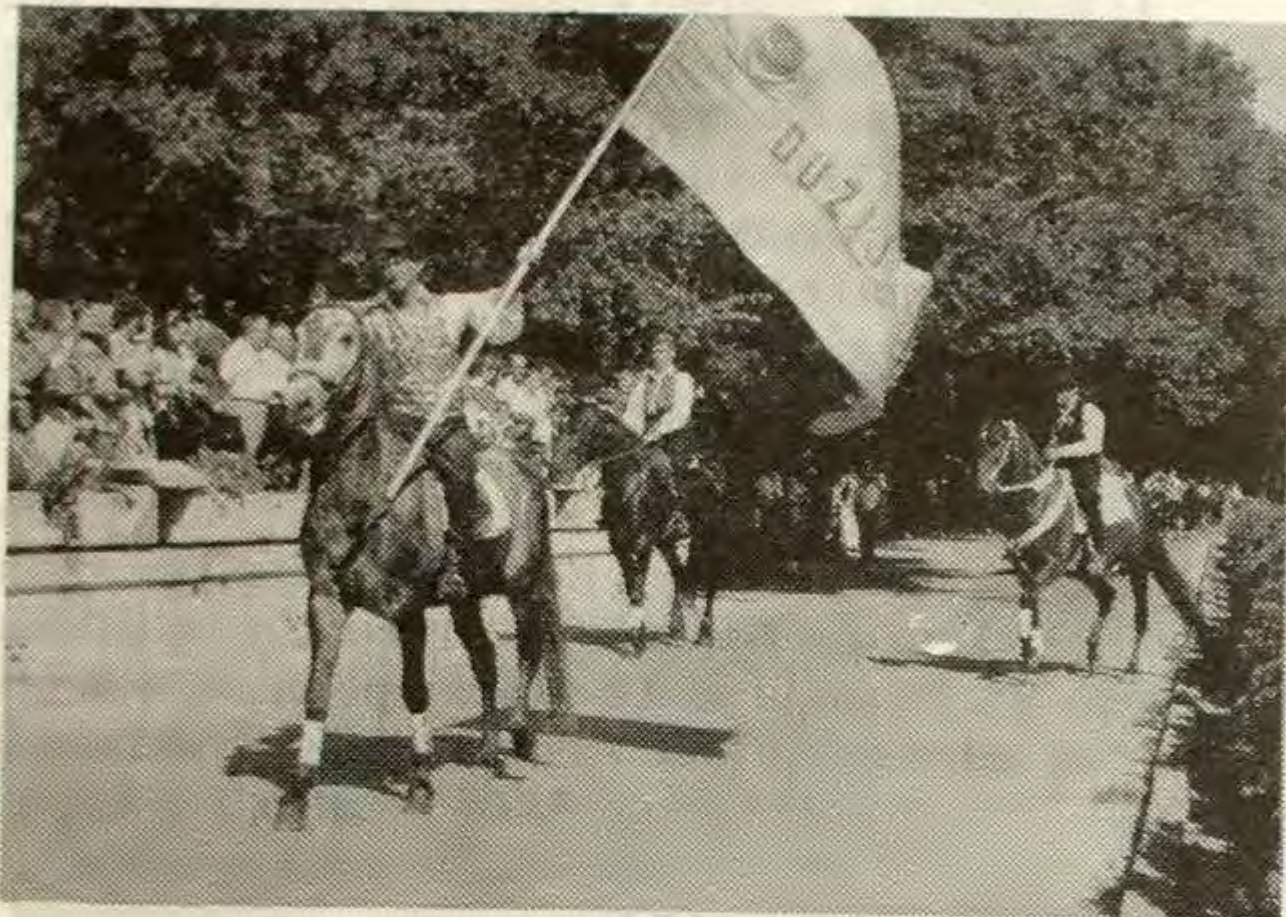

Mnoštvo naroda na svetoj misi

Povorka ponosa

Ovakav završetak duhovnog doživljaja, duboko vjerskog, slio se u prekrasnu povorku nadahnutu bogatstvom folklornih elemenata da bi se doživio i drugi vrhunac ovoga dana, a to je susret na trgu pokraj gradske kuće gdje je prvi čovjek ovoga grada g. József Kasza iz ruku bandaša i bandašice primio bijeli kruh od novoga brašna i vijenac od vlača.

Uz prisustvo nekoliko tisuća ljudi dobre volje i mnogih zainteresiranih, duga povorka zaprežnih vozila, risara i risaruša, mladih iz raznih društava i raznih krajeva, a svi u prekrasnim nošnjama veselili su srca ljudi i bili su ponos svoga naroda da bi se svi slili pred svečanu tribinu i izabrane goste, te zajednički proslavili kruh, koji nam je hrana svagdašnja i za koji su proliveni znoj i suze. Povorka ima svoj čar koji se nikako ne može opisati, ali jednako tako kad je se vidi i doživi nikad se ne može zaboraviti. Da bi sve ovo ovako uspelo, radilo je veliko mnoštvo zauzetih ljudi, anonimnih, a prisutnih na čelu s predsjednikom Organizacionog odbora g. Lazom Vojnić Hajduk.

*Donijeli smo Ti sav naš život,
ko djeca smo, majko, uz Tebe stali,
jer - život je neizyjestan i nepoznatljiv,
u njemu se miješaju radost i tuga.
Uz sve to, htjeli bismo savršenstvu stići!
Zagovor Tvoj za milost nam treba
zbog skrivene mržnje, koja često
rasuta svijetom i kod nas
nagriza ljepotu življenja
kada, kao plamen plane,
tad nema sunca na obzorju,
jer onog, kog mržnja vodi
ljudska patnja ne može da gane.*

*Nek nam misa zahvale
danas bude mila!*

*Došli smo, majko, evo
da zahvalimo Bogu
za drago klasje zrelo
vođeni milošću Svetoga Duha.
Nek nam svima ovoga časa
po rukama svete žene i majke
stol bude pun bijeloga Kruha.*

*Iz pjesme "Marijo, Ti si nam uzor i mati"
Viktorije Grunčić*

Kad zaigra kolo...

Raspoloženi, odmoreni i zahvalni u večernjim satima svi su se našli, ovog puta, u pretijesnom dvorištu župe sv. Roka (makar je to dvorište najveće župsko dvorište u gradu) u svečanom kolu da kroz igru i druženje duboko u noć plemenito i otmjeno slave svoju Dužijancu i još jedanput pokažu svakom dobronamjerniku s kakvom duhovnošću, plemenitošću i dobrotom naš narod slavi rad, kruh i cijeni svačiji doprinos da stol ovoga grada bude prostrt što ljepše i što bogatije. A.

Izložba

ETNO - PARK

U okviru ovogodišnje Dužijance ova je izložba u kratkom trajanju pobudila veliku pozornost na izložke; kod starijih sjećanje na minulo vrijeme, a kod mladih neskriveno zanimanje i čuđenje kako su ih naši predci znali koristiti, a u nekima i očuvati.

Izložba je u parku ispred ulaza u Gradsku kuću podijeljena na prikaz poljoprivredne opreme i pribora, korištenih u proizvodnji pšenice - počev od oranja, pa sve do odvoza snopova u kamaru. U drugom dijelu izložbe prikazana su negdašnja zaprežna prijevozna sredstva za osobni prijevoz.

Zapaženo je da su mladi, a napose djeca, s velikom pozornošću i divljenjem razgledali izložene predmete, pa to treba da potakne priređivanje da se u narednoj godini zbirke nadopune novim predmetima te još cjelovitije prikažu zaboravljeni i danas više nekorišteni predmeti i oprema naših predaka.

A.

DUŽIJANCA U IZLOZIMA

I ove godine izlozi u našem gradu bili su ukrašeni motivima dužijance. Četrnaest izloga resilo je grad i mamilo poglede prolaznika. Najljepšim izlozima proglašeni su izlozi u robnoj kući "Centar", "Kristal-Trgoprometu" i "McGregor-Namateksu" i "Namateks-konfekciji", koji su podijelili treće mjesto.

Prvonagrađeni aranžeri su Nemeš L., Čujić E., Gligović P. i Stojanovski D.; drugu nagradu su dobili Eredlji G. i Babić J.; treće mjesto pripalo je ravnopravno Piuković B. i Beneš A.

A.

BUNARIČKO PROŠTENJE '95.

Sudbina ili providnost

Mnogi se u ovim teškim vremenima tuže na sudbinu. Takva nam je valjda "sudbina" da baš mi moramo proživljavati ovu situaciju, vele... Na Bunariću, u dragom nam Gospinom svetištu, pred mnoštvom vjernika preuzv. g. Ivan Pénzes, naš biskup, tumačio je razliku između sudbine i providnosti. I Marijina "sudbina" nije bila lagana, ali ona je u svemu gledala providnost, pa i ondje kad joj nije baš sve bilo jasno. Njezino odvažno i ustrajno prihvaćanje volje Božje i njezino pouzdanje u Božju providnost davalo joj je snage da ustraje do kraja na svom putu. Kroz bol i patnju postigla je nebesku slavu - od male Gospe postala je velikom Gospom! To je glavna poruka ovogodišnjeg Bunaričkog proštenja, koje je održano u subotu i nedjelju, 26. i 27. kolovoza, po ustaljenom rasporedu.

Na subotnji program okupilo se, nakon kišnog dana, oko tisuću vjernika koji su u pobožnosti i sabranosti proveli par sati u pokorničkom bogoslužju, u molitvi krunice, procesiji sa svijećama i svetoj misi, koju je predvodio župnik preč. Stjepan Beretić. Grupica od desetak mladih produžila je svoju pobožnost u molitvenom bdijenju do ponoći.

U nedjelju je osvanuo krasan dan tako da se i ove godine na Bunaričkom proštenju okupilo veliko mnoštvo pobožnih vjernika na misama u 7, 8, 10 i 16 sati. U 8 i 10 sati mise je predvodio naš biskup Ivan.

I ovo proštenje, u okrilju Majke, bilo je još jedan radosni i ohrabrujući trenutak. Nismo sami. Bog je s nama, Gospa je s nama, a kad smo s Majkom, lakše je i trpjeti...

Bio je to ujedno i završetak ovogodišnje Dužijance, pa su na ovom slavlju bili i uglednici grada na čelu s gospodom Stankom Kujundžić, kao i vodstvo HKC "Bunjevačko kolo" na čelu s predsjednikom g. Belom Ivkovićem i g. Lazom Vojnić Hajdukom, predsjednikom Organizacionog odbora Dužijance '95. Na kraju je sve srdačno pozdravio i svima zahvalio na sudjelovanju preč. Andrija Kopilović, upravitelj svetišta.

A.

Bez tamburaša Dužijanca je nezamisliva

Pretvorba

*Sat je, Gospodine,
kada dozrijevaju usjevi,
u dolinama.*

*Osjećam da se u svakom klasu krije
kruh Tvoje ljubavi
i dobrote.*

*Sat je, Gospodine
kada se ruke sklapaju
i mole mir za one,
koji su
klasove pokosili.*

*Povlačim se u se
i osjećam:
u svakom se klasu otkrivaš
i preobrazuješ u kruh
vječnoga života.*

Ante Jakšić

TELEVIZIJA KORISTI I ŠTETE

Vrijeme u kojem živimo možemo s pravom nazvati vremenom filma i televizije. Oko do ljudskog srca i mozga sprovodi sve ono što vidi. Ljudskom oku putem filma i TV nude se ljepote svemira, vrhunci planina, uzvišenost ljudskog tijela... Međutim, kroz film i TV ulaze u ljudsko srce i laž, kriminal, nemoral. Dok mu jedno uzdiže dušu, drugo mu je truže. Jedno je sigurno: televizija se puno gleda, osobito zahvaljujući mnoštvu videokazeta, najrazličitijeg sadržaja.

Televizija je nekima izvrsno sredstvo zabave i razonode i "ubijanja" slobodnog vremena. Ona je i izvor informacija o svim značajnijim događajima u svijetu i oko nas. Ona je i sredstvo odgoja, ali i lažnog odgoja kad roditelji umjesto da se s djecom igraju i s njima pričaju, pošalju djecu da gledaju televiziju i to od njihovih najmanjih nogu. Filmom i televizijom prenosi se i navještaj Božje riječi... Jednom riječju od filma i televizije puno koristi i puno štete. Tko će pronaći pravu mjeru. Neki znaju što će gledati i koliko će gledati. Ima i onih koji gledaju dok traje program. Ima i onih kojima je televizija stalno uključena iako je i ne gledaju. Ona je jednostavno postala "član obitelji".

Neki svećenici na početku korizme preporučuju odricanje od gledanja televizije kao svojevrsnu modernu pokoru. Umjesto gledanja televizije preporučuju čitanje Svetog pisma i knjiga duhovnog sadržaja.

Mislim da smijem ustvrditi da u našoj sredini televizija više šteti nego li koristi. O tom svjedoči veliki porast kriminala i nemoral. Djeca uče ono što vide - od svojih roditelja, ali i na televiziji. Crtani filmovi, pogotovo oni agresivni, uvelike utječu na psihički razvoj djeteta... Sve su to razlozi zbog kojih se valja zamisliti nad činjenicom "TV-manije". Moramo prestati biti robovi televizije. Budimo joj gospodari: upalimo je onda kad nam nudi programe koji će nas razveseliti, odmoriti, poučiti... Ugasimo je kad nam nudi programe koji propagiraju, podržavaju ili

potiču na nemoral, laž, krade, ubojstva, kriminal... Roditelji: strogo kontrolirajte što vam djeca gledaju na televiziji i pazite da televiziju gledaju samo umjereno kako vam se to jednog dana ne bi osvetilo.

Donosimo ovdje lijepo i korisno iskustvo jedne obitelji. Neka vam bude poticaj i poziv: i Vi činite tako!

A.A.

"NE" TIRANSKOJ TELEVIZIJI

Opasna bolest TV ovisnost uvlačila se u kuću Pauline, tražeći svoje žrtve među šestero njezine braće i sestara.

Znakovi zaraze bili su već vidljivi: vezanost uz daljinski upravljač, nezainteresiranost za druge, nemogućnost komuniciranja, češće svade u obitelji, slab uspjeh u školi.

Najviše su bili izloženi opasnosti njezina najmlađa braća. Na njima se počelo očitovati čudno ponašanje, oponašanje nekih pogrešnih televizijskih uzora.

Situacija je postajala sve teža. Trebalo je hitno pronaći lijek.

Tako su jedne večeri ušutkali televiziju i konačno se okupili s ocem i majkom u dnevnom boravku da bi vidjeli kako zaustaviti ovu strašnu epidemiju.

"Dok smo o tome razgovarali - piše nam Paulina - primijetili smo da nas televizija nije samo učinila robovima, nego čak i nesretnima. Više nismo imali ni pravu radost. Njezine često lažne poruke uvjetovale su nas sve dotle dok su u nama ugasile ljubav.

Tada su nam naši roditelji nešto predložili: da se podvrgnemo nekoj vrsti protuotrovne terapije, tako da se na mjesec dana odrekemo gledanja televizije.

Malo smo razmislili, ali onda smo odlučili pokušati. Činilo nam se da je to još jedina mogućnost da bismo ponovno zadobili čisto srce.

Tako smo uz suglasnost sviju zatorili "tiranicu" u jedan ormar pod ključ.

Na početku nije bilo lako. Trebali smo izgubiti manu koju smo već zadobili, a to je da provodimo naše slobodno vrijeme pred malim ekranom.

No, nismo posustajali. Malo pomalo dani su prolazili, a mi smo se osjećali sve bolje.

Odnos među nama u obitelji postajao je sve ljepši. Često smo se sastajali da bismo zajedno razgovarali ili bismo odlučili otići u šetnju ili posjetiti prijatelje.

Potrudili smo se da izmislimo mnoge zanimljive igre kako bismo navečer uključili i sve ostale. Bavili smo se športom, zabavljali se... oponašajući kazališne glumce, netko se bavio kuhanjem i tako pomagao majci.

A da bismo svi bili informirani, zajedno smo zatim čitali novine i slušali radio. I u školi se naš uspjeh popravio.

Osjećali smo se tako slobodni i lagani da nismo primjetili da je prošlo mjesec dana... što više, kad smo počeli računati kako dugo ne gledamo televiziju, vidjeli smo da su prošle pune dvije godine! Baš smo ozdravili!

Tako je došao trenutak da stavimo televiziju na svoje mjesto u dnevnom boravku jer nas više nije zarobljavala svojim programima.

Danas mi odlučujemo da je povremeno upalimo, samo onda kad smo sigurni da ima stvarno neka lijepa emisija koja nam pomaže rasti i tada je svi zajedno pogledamo".

/NOVI SVIJET, BR. 7-8/95., str. 29/

Uredila: Katarina Čeliković

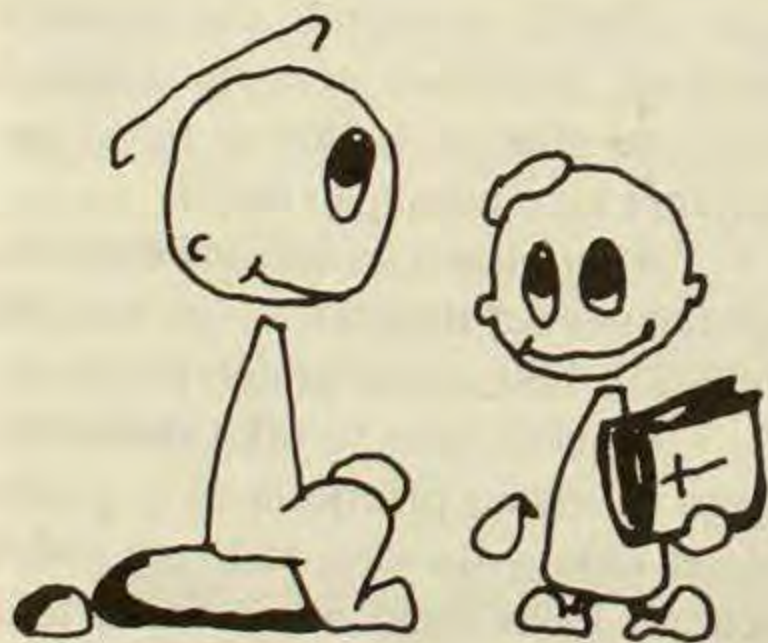
MISNI "PROGRAM"

1. UVODNI OBREDI

Prije mise možda će biti malo strke i buke. Jedni druge ćemo pozdravljati, a možda i malo popričati. Netko će pripremati tekstove pjesama, netko će se spremati za čitanje ili za prinos darova... Kad sve bude gotovo, ustajemo. Počinje ulazna pjesma. Vesela je, pravi uvod u slavlje! Ulazi svećenik i prilazi oltaru. Svi se poklone oltaru, a svećenik ga poljubi. Zašto? Oltar je simbol Krista, a svećenik u ime Crkve daje mu poljubac. Crkva-zaručnica ljubi Krista-zaručnika!

2. SLUŽBA RIJEČI

Bog nam sada priča svoja djela od početka svijeta. Pjevamo ili čitamo psalam. Slušamo Božju riječ i divimo se djelu koje je Isus, Sin Božji učinio za nas. Slušamo propovijed. O svemu razmišljamo u svom srcu i izražavamo svoju vjeru u Vjeronanju i u Molitvi vjernika.

BIBLIJA bestseller na 2092 jezika

Katolička novinska agencija (KNA) javlja da postoje 2092 prijevoda Svetog pisma. Na svijetu postoji naime 6000 jezika i dijalekata i Biblija je prevedena na više od jedne trećine. Cjelovit tekst preveden je na 341 jezik.

3. EUHARISTIJSKA SLUŽBA

Blagoslivljemo Boga koji nam daruje svako dobro i nosimo mu za uzvrat kruh i vino i novac za našu siromašnu braću. Isus nam se daje kao hrana i piće da bi nam grijesi bili oprosteni i da zauvijek ostanemo s Bogom. Srce nam je puno radosti i "hvala" se uzdiže Bogu u vrhuncu svete mise. Pričest je glavni dio mise u kojem primamo samog Gospodina Isusa u svoje tijelo.

4. ZAVRŠNI OBRED

Postali smo malo bolji, malo sličniji Isusu. Obećavamo Bogu: želimo živjeti kao Isus i poput Njega ćemo nastojati da svi ljudi imaju na svom stolu kruha i vina, a ljubavi i radosti u srcu! Bog nas blagoslivlje i šalje u svijet!

Ovako je svoju dopisnicu oslikala Olga Rižanji iz Bajmoka. Josip Poljaković iz Subotice poslao je dopisnicu sa žitnim klasjem, a i Ulatko Vizin s Kelebije je ukrasio svoj kupon. Čekamo i vaše maštovite crteže.

VJERONAUKNA GODINA
UPRAVO POČINJE

Školske knjige i pribor su već u torbama. Sad je red da se upišete i na vjeronauk. Ali, to je i vaša kršćanska obaveza. Da biste bili dobri Isusovi učenici, dobri kršćani, potrebno je da redovito idete na vjeronauk gdje ćete upoznati svoju vjeru, svog Učitelja, ali i naučiti kako treba kršćanski živjeti. Neki su sigurno čuli da se VJERONAUK drugim imenom zove KATEHEZA. Dakle, kateheza je nauka kršćanske vjere uopće. Eto, to je bila prva lekcija. Budite dobri vjeroučenici!

MALO SE ŠALIMO

MOLITVA

Mali Petar kleči navečer uz krevet i moli:

"Dragi Bože, molim te da postanem televizor pa će me moji roditelji više gledati!"

Iz medicine

PUŠENJE KUGA 20. STOLJEĆA

Glavni sastojak duhana, radi kojega se i uživa, zove se nikotin. Jedna cigareta sadrži oko 1 mg nikotina, a to je jak otrov. Kap nikotina dovoljna je da ubije psa. U cigarete se radi arome ponekad dodaju i opojne droge, kao opij i hašiš. Ali u duhanskom dimu nalazi se još tridesetak otrovnih sastojaka. Osobito su opasni katranski spojevi jer uzrokuju rak.

Pušenje ugrožava u prvom redu organe za disanje, ali isto tako i organe za krvotok, živčani sustav. Duhan povisuje krvni tlak, ubrzava nastanak bronhitisa, čira u želucu i dr. Okorjeli pušači umiru desetak godina prerano. Svaka cigareta oduzima 14 minuta života, a 5 minuta onima koji ne puše, ali borave u prostoriji s pušačima.

Roditelji mogu svojoj djeci mnogo naškoditi ako puše u njihovoj prisutnosti. /MAK/

Gospodar

(Skrivačica)

U Africi crnac cijelog dana radi, a gazda se njegov ispod stabla sladi.

Radi crnac, radi, ne prekida rad; al kažete, djeco, gdje je gazda sad

KUPON ZVONIKA br. 10

Rješenje rebusa: Dužijanca

Ime i prezime: Vizin Vlatko

Adresa: Matka Vukovića

12. Kelebija.
24. 1041.

ZVONČICE I ZVONČIĆI POŠTOVANI!

Što da vam kažem? Školski praznici su vas malo odveli od "Zvonika" pa je stiglo manje odgovora nego ranije. Stiglo je oko 120 točnih odgovora, a nadam se da će početak vjeronaučne godine potaknuti mnoge od vas da se igraju s nama. Ovo je igra, a djeca se vole igrati. Zar ne?

Točan odgovor u prošlom broju "Zvonika" je: DUŽIJANCA. Svi vaši odgovori bili su točni. I ovaj će zadatak biti lak, naročito za one koji su pročitali i prethodnu stranicu. Zato škare u ruke, a kupon na dopisnicu pa pošaljite na adresu: Uredništvo "Zvonika", Ivana Milutinovića 52, 24000 Subotica. Odgovore pošaljite **najkasnije do 23. rujna** (septembra). Izvlačenje će se obaviti u **crkvi Sv. Križa u Somboru, 24. IX** ove godine.

I ovog puta je naš i vaš glavni darovatelj obitelj Vaci iz Subotice koja se trudi pronaći i druge dobre ljude koji su spremni darivati vas, najmlađe čitatelje "Zvonika". Kao što vidite, glavna nagrada je bila bicikl, a za Slavka iz Đurđina preuzvišeni g. biskup János Péntzes bio je sretne ruke.

Na Bunariću su ovi sretnici dobili nagrade:

1. Slavko Čović, Đurđin - BICIKL
2. Mirjana Gabrić, Subotica - godišnja pretplata na "Zvonik"
3. Saša Stipić, Mala Bosna - srebrni lančić
4. Đuka Budimčević, Sombor - školska torba
5. Marija Vojnić M., Donji Tavankut - knjiga "Zgrabljena mršavina"
6. Sonja Vukov, Subotica - školska torba
7. Gordana Mihaljević, Donji Tavankut - školski pribor

e to dar Božji za bračni život. Takvi, pravi kršćani, eće doživjeti lom braka jer je Bog stalno s njima. ni" vjernik je ranjiviji, iako živi po savjesti, jer ne je aktivne darove Božje koji se daju po svetim sakra-

a. Dakle, svi moramo nešto učiniti da bude više vjenča- išim župama. Odgovorni duhovnici da više vremena za pripreme za brak; roditelji da odgajaju svoju djecu : mladosti poštivanju naših svetinja (sakramenata); ak, tako pripravljeni i odgojeni da uvijek rado traže arove pa da s Bogom, izvorištem našeg života, KUJU avu sreću!

Antun Miloš, Žednik

Uređuje: Stjepan Beretić

Gašpar Ulmer:**NOVI PRILOG POZNAVANJU VJERSKIH PRILIKA
NA SUBOTIČKOM PODRUČJU ZA VRIJEME
TURSKE OKUPACIJE**

(Prvi dio)

Subotičani franjevci

Za turske okupacije je vjerski život, po mišljenju povjesničara koji su se bavili poviješću Subotice, bio skoro posve zanijemio. Nemamo, naime, podataka o vjerskoj pastvi, o svećeniku, koji bi se za toga vremena starao o vjernicima u gradu. To, međutim, ne znači da je narod u gradu prestao njegovati i ispovijedati svoju vjeru. Ispočetka su ovdašnje vjernike vrlo rijetko posjećivali segedinski franjevci. Možemo pretpostaviti da je u gradu, pogotovu za prvih godina okupacije, bilo vrlo malo katolika. Ipak, po našem mišljenju, nikada u gradu nije prestao kontinuitet katoličanstva. Za to nama kao dokaz služe zapisi franjevac Salvatorijanske provincije, u kojima se 1583. godine kao kustos samostana Ozora spominje svećenik Petar iz Subotice (custos pater Petrus de Zabotka), a 1548. godine u Gyuli svećenik Valentin (Balint) iz Subotice (pater Valentinus de Szabotka).

Nikakvi do sada pronađeni arhivski dokumenti ne mogu opovrgnuti da je u samom gradu bio maleni broj katolika. To ne stoji za okolice Subotice.

Ne možemo identificirati župu Bunjevci u Bačkoj koju je 1622. godine od pape Pavla V. zatražio svećenik Simeon Matković, ali se zacijelo radilo o mjestu u kojem je prebivalo bunjevačko stanovništvo i to u pretežnom broju.

Vrhovni pastir Katoličke crkve, Inocent X. (1644–1655) sigurno je bio upoznat s vjerskim prilikama na području između Dunava i Tise kao i s teškoćama koje tada nije mogao riješiti kalačko – bački ordinarijat, mada se radilo o njegovoj biskupiji. Stoga je Inocent X. 1649. godine imenovao franjevca Marina Ibrišimovića za beogradskog biskupa i vikara Bačke, gdje je u nekim selima još iste godine podijelio sakrament svete Potvrde (krizme).

Skole
u torbama. I
i na vjerna
ćanska oba
Isusovi uče da je
trebno je daltana
nauk gdje čispos-
svog Učitelj jeme
kršćanski ži azati,
li da se VJ
nom zove K n ne
heza je naujalim
će. Eto, to je
dobri vjerou

**Biskup Benlić o Bačkoj
i katedrali u Baču**

Biskup Ibrašimović je kratko vrijeme obavljao svoju dužnost. Već 1651. godine povijest spominje beogradskog biskupa Matiju Benlića. Ovaj je sve do 1673. godine obilazio ovo područje i o svojim pohodima izvještavao Rim. Za nas je zanimljiv izvještaj od 26. kolovoza 1653. godine, a odnosi se na Bačku. O njoj kaže da leži između Dunava i Tise. Dužina joj je i širina ista. Iznosi dva dana hoda. Njezino je sjedište bivše kršćansko utvrđenje – tvrđava Bač. Cijelo je prostranstvo ravno poput mora. Nema ni brda ni šuma. Zemlja je masna i vrlo plodna. Veoma je pogodna za gajenje pšenice ali i za stočarstvo. Rijetko je naseljena ne samo zbog ratova nego i zbog hajduka i vitezova iz sjevernih mađarskih utvrđenja koji upadaju u ove krajeve, uznemiravajući ionako rijetko kršćansko stanovništvo, pljačkaju ga i odvođe u zarobljeništvo. Jedan dan od Sombora leži tvrđava Bač. Tamo je palača dostojna kalačkoga nadbiskupa. Sada u njoj stanuju Turci. Vide se na njoj tragovi rata. Nekadašnja nadbiskupska crkva je napola razrušena. U njezinoj sakristiji borave turski vojnici.

Diljem Bačke je bilo još turskih utvrđenja kao u Jankovcu (Jánoshalma), Baji, Subotici, Martonošu i Segedinu. Samo se u njima usuđuju stanovati Turci. Iz tih svojih utvrda često prodiru u ravnicu, kad dolazi do sukoba s mađarskim hajducima. Tu stanuju i mnogi pravoslavni. Vjernici su pokorni. Oni su izloženi stalnoj opasnosti ne samo od Turaka već i od mađarskih hajduka. Ove su godine u jednom selu zarobili župnika, koga su Turci i kršćani oslobodili.

U daljem svom izvještaju o Kalačkoj nadbiskupiji spominje ova mjesta: Bukin (Mladenovo kod Bačke Palanke), Kolut, Sombor, Hercegszántó, Gara, Jankovac (Jánoshalma), Bajmok, ali i novosagrađenu lijepu crkvu između Bajmoka i Đurđina. U svim su mjestima na čelu vjernika franjevci.

Više od dvadeset godina vodio je biskup Benlić biskupsku službu marljivo obilazeći bačka prostranstva. Ipak, u njegovoj se arhivskoj ostavštini Subotica spominje samo kao utvrđenje u kojem "se usuđuju stanovati samo Turci".

(Nastavit će se)

ČEMU VJENČANJE U CRKVI?

Vjernik sam i jako me boli što u našoj crkvi ima malo vjenčanja. To je tako, kako sam čuo, i u drugim crkvama. Kad razgovaram s drugim vjernicima, osobito s mladima, oni kažu da ima mnogo onih koji su se vjenčali u crkvi pa su se rastali, a ima mnogo onih koji su bezvjeri pa dobro žive u braku. I dodaju: "Svatko je kovač svoje sreće!"

Boli me što tako govore i vjernici, a ne znam ni sam što da im odgovorim. Molim Vas da mi pomognete odgovoriti na ta pitanja, jer kažu: "Čemu se vjenčavati u crkvi?"

J.K., Bajmok

Drago mi je da ste postavili to pitanje, jer tako misle i drugi ljudi, a na žalost i mnogi vjernici. Vaše je pitanje životno pitanje vjere i svaki vjernik treba znati i sebi i drugima dati odgovor i razloge svoje vjere. Vaše pitanje je i nama podsjetnik kako je za Crkvu važno tumačiti temeljne postavke naše vjere jer samo se na pravim temeljima može graditi čvrsta kuća kršćanskog uvjerenja i života. I što se tiče braka, osobito je važna dobra priprema za brak (KKC).

O pitanjima koje ste postavili moglo bi se održati više predavanja i još više diskusija na tu temu, no ovdje nam je prostor ograničen pa ćemo se osvrnuti tek striktno na Vaše pitanje.

Istina je da danas pri kraju 20. vijeka ima sve manje crkvenih vjenčanja. Ta činjenica je rezultat različitih uzroka od kojih je glavni - nevjera. Za nevjeru nije kriva samo petdecenijska ateizacija, koja je označavala drugu polovinu ovoga vijeka kod nas, nego i materijalistički mentalitet koji je naslijeđen iz tog razdoblja. Taj materijalistički mentalitet, po kojemu je materijalna ili ekonomska osnovica ljudskog života najvažnija ("znanje - imanje!"), utječe i danas na obične ljude kao i na intelektualce. Taj materijalizam je još na djelu. On utječe i na vjernike. Drugi uzrok je vjersko neznanje koje dovodi ljude do krivog poimanja vjere i slabe kršćanske prakse.

Pravi pak kršćanin živi od vjere. Čim se rodi, kršćanin se po sakramentu krštenja nakalemljuje na živi čokot - Isusa Krista - iz kojega počinje crpsti okrepu za svoj naravni i nadnaravni život. Kad čovjek kršćanin posrne na putu života, Isus mu ostavlja ljekoviti sakrament: ispovijed po kojoj se liječi od grijeha. U sakramentu pričesti kršćanin se hrani nebeskom hranom da ne malakše na putu života. U sakramentu krizme mladići i djevojke primaju Duha Svetoga koji ih hrabri i jača kako bi mogli biti svjedoci one vjere koju su primili u krštenju. Sakramenata ima 7. Sedmi je sakrament ženidba koja se odnosi na Vaše pitanje. "Svih sedam sakramenata tiču se razdoblja i važnih trenutaka u životu kršćanina; po njima vjerski život kršćanina se rađa i raste, ozdravlja i prima poslanje u životu." (K.K.C. 1210).

Što se tiče braka: "Kršćanski supružnici imaju u svom životu položaj i u svom staležu vlastiti dar i poslanje u Božjem narodu, po sakramentu ženidbe da se uzajamno pomažu u postizanju svetosti braka te u prihvaćanju i odgoju djece. (KKC). Zato im Krist u sakramentu ženidbe daje pomoć i snagu da se kršćanski supruzi mogu trajno hraniti i njegovati nepodijeljenu ljubav što struji iz božanskog izvora ljubavi" (Red vjenčanja, napomene br. 3).

Dakle, izreka: "Svatko je kovač svoje sreće" je za kršćanina jedna lijepa floskula (šuplja fraza) nastala u doba prosvjetiteljstva. U njoj ima i nešto istine, naime da i čovjek treba nešto činiti za svoju sreću. Međutim, čovjek je ipak ograničeno biće, kako u svojoj snazi, tako i u znanju i mogućnostima. Često se već prevario kad je mislio da može preploviti ocean u svom malom bračnom čamčiću. Misli da

može svojim autom izbjeći sve sudare na okukama života jer navodno zna dobro voziti! Ta floskula hoće reći kako su čovjeku nepotrebni Bog i njegova pomoć. A to je posve krivo stanovište, osobito za kršćanina. Pravi pak kršćanin zna da u cijelom svom životu, a posebno u braku, valja tražiti Božju pomoć koja ga može sigurnim putem voditi i čuvati da svojim bračnim čamcem stigne u luku vječnosti. Zato kršćanin rado pristupa sakramentu ženidbe i nikad ne misli da je on jedini kovač svoje sreće. Glavni je kovač sreće Bog! A s Božjom pomoći sigurnije će kovati svoju sreću. Zapravo, kršćanin ne bi ni bio kršćanin kad ne bi cijenio svetinje Božje od krštenja do ženidbe! Budući da jest kršćanin, on sve sakramente visoko cijeni, moli i želi darove Božje uvijek primiti iz ruku Božjih.

Ali, što je s onima koji su se vjenčali pa rastali? Teško je svaki pojedinačni slučaj providjeti, no za navedene slučajeve koje spominjete možemo sa sigurnošću reći da su takvi bračni parovi ili s neozbiljnošću stupili pred oltar ili su Božju pomoć, primljenu u sakramentu ženidbe, kasnije odbacili. Ima, naime, mnogo kršćanskih zaručnika koji su se vjenčali u crkvi jer tako roditelji žele ili, još gore, da se obavi svečana parada! Tako nisu stupili pred oltar da traže snagu i pomoć Božju nego da udovolje pustim običajima. Možda je razlog njihove rastave što su se na brzinu i bez potrebne pripreme vjenčali. U svakom slučaju nije na Bogu krivnja što su se rastali! Uvijek je čovjek svojim grijehom uzročnik svih nevolja, pa i u braku.

Bog uistinu daje svoju pomoć i blagoslov, ali samo onima koji taj blagoslov traže. Oni koji ne traže i ne žele Božji blagoslov, ne mogu ga ni dobiti pa makar stoput išli pred oltar iz običaja ili parade! Jer ne cijene Božje darove i ne drže Božje zakone, nije nikakvo čudo što se onda rastaju.

Nasuprot ovima: slabima, nepripravljenim i malodušnim kršćanima, ima zaista onih, pa i nevjernika, koji i ne znajući za pravoga Boga, slušaju glas svoje savjesti pa u svom braku žive pošteno, cijeneći i ljubeći svog bračnog druga iskreno, izbjegavajući svade, a nastale probleme rješavaju iskrenim pa i pokajničkim razgovorom. Oni zapravo vrše Božju volju zapisanu u Zakonu i njihovom srcu. Zato se i ne rastaju jer i ne znajući čine ono što je Bogu milo. Oni su zapravo "neznani" vjernici. Ne poznaju još pravoga Boga, ali vrše njegovu volju! Nasuprot ovima, nevjernik i kršitelj Božjeg Zakona ne može uživati sreću u braku i ne može na dulji rok živjeti svoj brak u vjernosti i poštovanju, jer ne sluša ni glas svoje savjesti.

Kad bi trebalo birati između "slabog" vjernika i "neznanog" vjernika, uvijek se treba opredijeliti za "dobrog" vjernika! Dobar vjernik živi od svoje vjere, od krštenja do vjenčanja i do kraja života. Iz te vjere on živi, nekad ustrajno nekad posrćući, ali nikad ne napuštajući Izvor svoje sreće i blagoslova. Tako su mogli doživjeti 25, 50, 60, ili još duži jubilej svoga braka!. Takvi nikad nisu govorili: "Što će nam vjenčanje u crkvi?!" Oni su znali što znači sakrament i za njih je on bio svetinja! Primali su tu svetinju ozbiljno znajući koliki je to dar Božji za bračni život. Takvi, pravi kršćani, nikad neće doživjeti lom braka jer je Bog stalno s njima. "Neznani" vjernik je ranjiviji, iako živi po savjesti, jer ne posjeduje aktivne darove Božje koji se daju po svetim sakramentima.

Dakle, svi moramo nešto učiniti da bude više vjenčanja u našim župama. Odgovorni duhovnici da više vremena žrtvuju za pripreme za brak; roditelji da odgajaju svoju djecu od rane mladosti poštivanju naših svetinja (sakramenata); mladi, pak, tako pripravljeni i odgojeni da uvijek rado traže Božje darove pa da s Bogom, izvorštem našeg života, KUJU svoju pravu sreću!

Antun Miloš, Žednik

FILM - NOSITELJ KULTURE I PONUDA VREDNOTA

Širom svijeta ove godine obilježava se stota obljetnica filma, tog osobitog i danas vrlo raširenog sredstva izražavanja, koje je pristupačno svakome. I Crkva želi obilježiti obljetnicu ovog značajnog sredstva javnog priopćivanja. Papa Ivan Pavao II. je u povodu 29. Svjetskog dana sredstava javnog priopćivanja katolicima cijelog svijeta uputio poruku podsjećajući na ovu značajnu obljetnicu.

U svojoj poruci povodom 100. obljetnice filma Papa podsjeća kako je Crkva često isticala važnost sredstava javnog priopćivanja u prenošenju i unapređivanju ljudskih i vjerskih vrednota i posebnih odgovornosti onih koji se bave tim područjem. Crkva je također svjesna opasne moći utjecaja koju posjeduju sredstva javnog priopćivanja. No, svjesna je i njihove korisnosti za evangelizaciju, ukoliko se ona razborito koriste.

"Među sredstvima društvenog priopćivanja, film je sada univerzalni i široko prihvaćen medij kojim se često prenose poruke koje mogu utjecati na javnost, a posebno na mladež", ističe Papa u svojoj poruci i nastavlja: "Film je oblik komunikacija koji se ne temelji samo na riječima u njihovom osnovnom smislu, nego je izražen slikama velike prodornosti koje utječu na gledateljstvo i njegovu podsvijest".

Film se od svojih početaka bavi i temama velikog duhovnog i etičkog značaja, zato se Papa prisjeća "... brojnih kino predstava iz života i muke Isusa Krista i života svetaca koje još uvijek možemo pronaći u mnogim kinotekama, i koje su korisne nadasve u animiranju brojnih kulturnih, rekreacijskih i katehetskih aktivnosti koje koriste mnoge biskupije, župe i vjerske zajednice. Od prvih početaka filma proizvedeno je mnoštvo vjerskih filmova koji imaju značajn utjecaj na široke slojeve, unatoč svojim granicama koje su s vremenom postale sve jasnije. Ljudske i vjerske vrednote koje zaslužuju pažnju i pohvalu, često su prisutne, ne samo u filmovima koji se direktno bave tradicijom kršćanstva, nego i u filmovima različitih kultura i vjera. To potvrđuje važnost filma kao sredstva kulturne razmjene... U ovom smislu, film nam pomaže pri boljem upoznavanju različitih kultura i doprinosi dostojanstvu kulture koja je specifična dimenzija postojanja i ljudskosti...".

Papa u svojoj poruci nadalje ističe i opasnosti i negativnosti filma. "Kao što se to događa sa svim medijima društvenog priopćivanja, film, pored svojih ogromnih zasluga za doprinos kulturnom i humanom rastu pojedinaca, također može biti kočnica slobode, posebno onima najslabijima, a naročito kada iskrivljava istinu, kada se predstavlja kao ogledalo negativnih tipova ponašanja koristeći scene nasilja i seksa koje vrijeđaju ljudsko dostojanstvo i podstiču nasilne emocije kako bi stimulirale pažnju gledatelja. Filmovi koji neodgovorno potiču negativno ponašanje, o čijim štetnim efektima se svakoga dana može čitati u novinama, ne mogu biti definirani slobodnim umjetničkim izražajem, jer kao što nas Evandjelje podsjeća samo smo u Istini oslobođeni".

Papa je nadalje pozvao i radnike na filmu i oko filma kao i gledatelje da znaju razlučiti ono što nas može oplemeniti od onoga što nam može naškoditi.

Sveti otac naglasio je potrebu za filmovima koji osuđuju nasilje i sve oblike isključivanja, rata i nepravde, kao i potrebu za filmovima koji govore o lijepim primjerima tolerancije i mira.

Obitelji je "povjerena dužnost da podučavaju djecu u točnom praćenju i razumijevanju filmova koji se svakodnevno prate u njihovim obiteljima zahvaljujući televiziji i videorekorderima, koje čini se već i najmlađa djeca znaju koristiti", naglasio je Papa.

U zaključku svoje poruke Papa je pozvao i potaknuo kršćane koji se bave filmom kako bi "film sa svojim širokim mogućnostima mogao postati snažno sredstvo evangelizacije... neka kroz njihovu profesionalnost kršćanska poruka, koja je za svaku osobu radosna nada spasenja, bude prisutna u svijetu".

Na koncu Papa je uputio poseban blagoslov "svima onima koji, uz različita zaduženja, djeluju u filmskoj industriji a i onima koji nastoje koristiti film kao autentično sredstvo kulture za integralni rast svake osobe i društva u cjelini".

Priredio: Andrija Anišić

Bačka

*U jutrima dok pucaju zore
miluje pogled ravnicu snenu,
potoci mali nježno žubore,
duša upija ljepotu njenu.*

*Miris bagrema poljem se širi,
makova polja podigla glavu,
cvrčak kao da svira na liri
zaodjenut u koprenu plavu.*

*Povija vjetar klasove zrele,
vali se šire na polja cvjetna,
latice mame vrijedne pčele,
u oku igra vreline ljetna.*

*Na starom putu prašina siva,
u šumi se čuje ptičji zov,
voćnjaci puni prezrelih šljiva,
na njivi svjetluca raonik nov.*

*Srce mi pjeva ravnico moja,
tebe se mora voljeti znati,
jedna je samo ljepota tvoja,
ne može te svatko Bačkom zvati.*

Meštar

Dragi uredniče vlč. Andrija!

Primio sam "Zvonik" od 1-9. broja, te sam se ugodno obradovao ovom listu, koji je odraz kreativnosti i životnosti te Crkve i našeg hrvatskog naroda. Nisam uspio sve pročitati ali sam sa zanimanjem pregledao i radovao sam se kako napredujete u tehnici i sadržaju. Ove moje skromne riječi neka budu iskrena podrška u Vašim nastojanjima, a pogotovo što je

taj list stigao u ovaj grad koji je najveći logor na svijetu.

Radujem se "Zvoniku", te Vam od srca čestitam i želim napredak i uspjeh u izdavačkoj djelatnosti i kroz pisanu riječ povezivanju ljudi i upoznavanju zajednice s onim što ih povezuje.

Uz izraze zajedništva u Kristu, neka Zvonik bude istinski jeka vjere i naše kulturne baštine, te Vas najsrdačnije pozdravljam zazivajući Božji blagoslov na sve suradnike i čitatelje ovog lista.

Vinko kard. Puljić
nadbiskup vrhbosanski, Sarajevo
*****

Našem preuzvišenom biskupu Ivanu Pénzešu javio se, povodom primljenih "Zvonika", Dr. Frane Franić, splitsko-makarski nadbiskup u miru.

Dragi Oče Biskupe,

Primio sam, na svoje začuđenje, "Zvonik" od 3. do 8. broja.

Čestitam i zahvaljujem na pošiljci. Da li to označuje za Katolički crkvu u Vojvodini bolje dane...? Sigurno na mađarskom jeziku imate barem toliko, ako ne i više. Molimo se jedni za druge jer su vremena odviše opasna i odlučujuća za budućnost. "Tko ustraje do konca, taj će se spasiti!" - kaže naš Gospodin.

Srdačan pozdrav uz bratski zagrljaj! Vaš u Kristu i dragoj Gospi, Kraljici mira, odani

mons. Frane Franić
*****

Dragi g. Andrija!

Primio sam sa zahvalnošću Vaš časopis "Zvonik". Vrlo je lijepo i ukusno sastavljen, vrlo čitljiv, zanimljiv s lakim jezikom, baš mi se sviđa...

Srdačno i lijepo Vas pozdravlja u Kristu

Anton Fischer Bilanić
župnik u miru, Berchtesgaden, Njemačka
*****

Poštovani uredniče!

Drago mi je da katolički list "Zvonik" sve više i šire pušta svoje korijenje. No, izgleda da se još "borite" da li će biti više vijesti iz lokalne ili opće Crkve. Potrebna su nam saznanja i s jedne i druge strane. Stoga se nemojte bojati kritika...

Vama, uredniče, iskrena čestitka na već pokazanom trudu što preko lista "Zvonik" želite biti što bliže svakom

čovjeku...

Ne sustajte u izabiranju što boljih SADRŽAJA.

Svako dobro uz srdačan pozdrav želi Vam župnik s juga Jadrana, iz rodnog mjesta sv. Leopolda, Herceg Novog.

Don Ilija Janjić

(* (* (* (* (* (*

TEŠKO MI JE, GOSPODINE

Teško mi je, Gospodine, kada prelistavam novine i u crnim slovima još crnje otkrivam vijesti.

Majka je napustila sina, sin je ubio oca negdje je nađena žrtva u krvi i bez svijesti negdje atomskom bombom u potaji se prijete, negdje je obilo kasu sa odraslima i dijete.

Teško mi je, Gospodine, kada prelistavam novine i doznam što se u svijetu i snuje i radi.

Negdje bezdušno idu preko nedužnih k cilju, negdje umiru djeca i ljudi od bolesti i gladi dok drugi još uvijek žive raskošno i u izobilju.

Teško mi je, Gospodine, kada prelistavam novine i vidim da poslovi nisu ni poštteni ni čisti,

dok jedni kukaju da nam se stara ognjišta gase, još nerođenu djecu ubijaju specijalisti.

I crne slutnje i brige svakoga dana se množe, a ljudska mudrost sve manje, sve manje pomoći može.

Teško mi je, Gospodine, kada prelistavam novine i vidim da je dobrote i iskrene ljubavi manje,

ali ne znam zašto sa strepnjom ljudi se čude. Pred tobom su zatvorili vrata svojih domova,

bez tebe su gradili i grade i kako onda drukčije da bude?

Ante Jakšić

KAD MISLITE DA STE VEOMA NESRETNI. ONDA, MOLIM VAS, PREDOČITE SVE LJUDE KOJI BI SE S VAMA RADO ZAMIJENILI!
(R. LEMBKE)

HRVATSKI MAJUR

PROŠTENJE

03.09. u 11,15 sati

Svečana sv. misa kod "Gabrićevog križa" (u blizini bivše željezničke stanice).

Svetu misu predvodi i propovijeda vlč. Lazar Novaković.

MALA BOSNA

BLAGOSLOV "LEŠINOG KRIŽA"

10.09. u 10 sati bit će sv. misa u crkvi Presvetog Trojstva u Maloj Bosni za pokojne IVANA I MARGU SKENDEROVIĆ i za pokojne članove njihove obitelji kao i za sve žive članove obitelji Skenderović. Poslije svete mise bit će blagoslov LEŠINOG KRIŽA u Kujundžićevom šoru koji je prije 100 godina podigao + Ivan Skenderović.

Vjernici, rodbina i svi dobronamjerni pozvani su uzveličati ovu vrijednu obljetnicu.

SRBOBRAN

"ŽELJEZNA MISA"

Na blagdan Uzvišenja sv. Križa, **14.09. u 10 sati** služit će **mons. ÁGOSTON MIKLÓS**, svoju "ŽELJEZNU MISU" i tako proslaviti 65 godina svog vjernog služenja Bogu i narodu u svećeničkom staležu.

SELENČA

PROSLAVA ŽALOSNE GOSPE

15.09.1995. godine u Selenči će biti svečana proslava Žalosne Gospe, zaštitnice Slovaka.

Raspored svetih misa:

7 sati: slovački

8 sati: njemački

9 sati: mađarski

10 sati: hrvatski

11 sati: svečana misa na slovačkom jeziku

BAČ

PROSLAVA RADOSNE GOSPE

Proslava Radosne Gospe održat će se **ove godine 24. rujna.**

Raspored svetih misa je slijedeći:

8 sati: slovački

9 sati: mađarski

10,30 sati: hrvatski

ODŽACI

100. OBLJETNICA FRESAKA

01.10.1995. župska zajednica Sv. Mihovila u Odžacima slavi 100. obljetnicu fresaka svoje lijepe crkve.

U 10 sati: SVEČANA BISKUPSKA MISA koju će predvoditi subotički biskup Ivan Péntzes.

U 18 sati: KONCERT CRKVENE GLAZBE katedralnog zbora "Albe Vidaković" iz Subotice.

Samoj proslavi prethodit će trodnevna duhovna priprava.

MISA MLADIH ZA MIR

Svakog Prvog petka u mjesecu
u 20 sati

u kapeli "Crne Gospe"

u franjevačkom samostanu u Subotici

**SLUŠAJTE RADIO SUBOTICU
ČETVRTKOM U 19 SATI**

BRAČNI SUSRETI

Subotica sv. ROK

Petak, 15.09.1995. u 20,30 sati

Tema: Obitelj u službi mira

NOVO NOVO NOVO NOVO NOVO

IZ MATIČNIH KNJIGA

Od slijedećeg broja našeg "Zvonika" započinjemo jednu novu rubriku koja će nositi naslov "IZ MATIČNIH KNJIGA". U ovoj rubrici objavljuvat ćemo imena krštenih, vjenčanih i umrlih. Stoga molimo svu gospodu župnike, koji žele da se imena njihovih vjernika nađu u ovoj rubrici, da ih dostave Uredništvu najkasnije do 20. u mjesecu bilo poštom, bilo faxom na broj 024/24-740.

To je rubrika koju mnogi u raznim novinama najprije čitaju. Na ovaj način želimo dati mogućnost da takvu rubriku čitate i u našem i Vašem "Zvoniku".

Ujedno kanimo objavljuvati i opširnije **UMRLICE (POSMRTNICE)** sa slikom ili bez slike!

Za sve detaljnije informacije obratite se svojim župnicima.

Uredništvo

Rješenje križaljke iz prošlog broja:

Vodoravno: Z, ZR, Zov, Zova, Zvono, Zvonik, Vodik, Voda, Vod, VA, V.

ZVONIK, Katolički list (mjesečnik). Izdaje: Rimokatolički župni ured sv. Roka, 24000 SUBOTICA, Ivana Milutinovića 52. Telefon: 024/24-740. Glavni i odgovorni urednik: Andrija Anišić; zamjenik glavnog i odgovornog urednika: Franjo Ivanković; tehnički urednik: mr Ervin Čeliković; lektor i korektor: Katarina Čeliković; vinjete: Cecilija Milanković. Uredničko vijeće: Josip Anišić, Stjepan Beretić, Marko Forgić, Bela Gabrić, Vesna Ivanković, Andrija Kopilović, o. Marijan Kovačević, Grgo Kujundžić, Antun Miloš, Josip Pekanović, Ivan Piuković, Blaženka Piuković i Branko Vaci. Tiraž 2500. List je registriran u Ministarstvu za informacije Republike Srbije, broj: 632-1093/94-03, 20.10. 1994. Tisak: Štamparija "GLOBUS", Otmara Majera 10, Subotica, Tel: 024/51-202.